

**Departement Social Work
Afstudeerrichting Maatschappelijk Werk**

MOTIVATIE VOOR PARTICIPATIE

Participerende observatie van jongeren met betrekking tot een activiteit

Door Dorien Vandeweyer

**Eindwerk aangeboden tot het bekomen
van het diploma bachelor sociaal werk
(maatschappelijk assistent)**

**Hasselt
Academiejaar 2014- 2015**

**Departement Social Work
Afstudeerrichting Maatschappelijk Werk**

MOTIVATIE VOOR PARTICIPATIE

Participerende observatie van jongeren met betrekking tot een activiteit

Door Dorien Vandeweyer

**Eindwerk aangeboden tot het bekomen
van het diploma bachelor sociaal werk
(maatschappelijk assistent)**

**Hasselt
Academiejaar 2014- 2015**

Voorwoord

Een eindwerk maken is de laatste stap naar het behalen van een diploma. Dit eindwerk is tot stand gekomen door en met behulp van verscheidene personen. Via deze weg zou ik graag deze personen willen bedanken.

In de eerste plaats wil ik mijn eindwerkbegeleider, Bart Broos, bedanken voor de begeleiding en feedback tijdens het maken van mijn eindwerk. Ik wil hem ook bedanken voor zijn inzet, geduld en energie, maar ook voor het lezen, herlezen, bijwerken en bijsturen van mijn eindwerk. Dankzij hem is dit eindwerk goed tot stand gekomen.

Vervolgens wil ik mijn stagementor, Natasja Billen, bedanken voor de fijne en leerrijke stagemomenten. Ik kon bij haar terecht voor eender welk probleem. Hierbij gaf ze me de nodige feedback waardoor ik weer verder kon. Ze heeft me meer kennis en inzicht gebracht in de orthopedagogische kant van de organisatie waar ik nog niet veel vanaf wist. De rest van het personeel op mijn stageplaats, de Wiekslag vzw waaronder de afdeling 17-plus, wil ik zeker en vast ook bedanken voor het geduld en de steun die ze mij hebben gegeven. Ik wil Jan Lemaire bedanken, afdelingscoördinator van 17-plus, voor de nodig informatie en de kans om stage te lopen in de Wiekslag. Tijdens deze stageperiode heb ik mezelf nog meer leren kennen en ben ik op zoek gegaan naar de hulpverlener in mij.

Ik wil ook de jongeren bedanken die aanwezig waren tijdens mijn stageperiode, voor de leerrijke momenten die ik met hun heb kunnen doorbrengen en delen. Zonder hen was mijn eindwerk niet tot stand gekomen. Ik wil hen bedanken voor het vertrouwen dat ze in mij hadden als beginnende hulpverlener / begeleider, alsook voor de inbreng die ze hebben gedaan tijdens de bewonersvergadering waardoor mijn praktijkgedeelte tot stand kon komen.

Vervolgens wil ik mijn stagebegeleidster, Griet Mattheus, bedanken voor het geven van de nodige feedback en advies en de verdere begeleiding van mijn functioneren als toekomstig maatschappelijk assistent. Hierbij wil ik ook mijn mede-supervisanten bedanken voor de leerrijke supervisiemomenten die we samen doorbrachten. We zijn samen op zoek gegaan naar de hulpverlener die in ons zit.

Uiteraard bedank ik mijn ouders voor de studiekansen die ze mij hebben gegeven. Ik wil mijn vriend bedanken voor de steun tijdens de moeilijke periodes en het nalezen en herlezen van mijn eindwerk. Ook dank ik Jan Vliegen voor het nalezen van mijn eindwerk en de bijsturing hiervan.

Inhoudsopgave

Afkortingen.....	9
Inleiding.....	10
I. Situering stageplaats.....	12
1 De Wiekslag vzw.....	13
1.1 Ontstaan van de organisatie	13
1.2 Missie, visie en doelstelling.....	14
1.3 Doelgroep	15
1.4 Werking van de organisatie.....	16
1.4.1 Intake.....	18
1.4.2 Begeleiding	18
1.4.3 Verblijf in 3 fasen.....	19
II. Theoretisch kader	21
1 Jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie.....	22
1.1 Wat is een verontrustende opvoedingssituatie?	22
1.1.1 Parameters van een verontrustende opvoedingssituatie	22
1.1.2 Signaallijst.....	23
1.2 De hulpverlening bij een VOS	23
2 Zelfdeterminatie theorie.....	26
2.1 De 5 bouwstenen	26
2.1.1 Psychologische basisbehoeften: eerste tot en met derde bouwsteen.....	26
2.1.1.1 Eerste bouwsteen: Autonomie	26
2.1.1.2 Tweede bouwsteen: Verbondenheid	27
2.1.1.3 Derde bouwsteen: Competentie.....	28
2.1.2 Vierde bouwsteen: Aspiraties en waarden	28
2.1.3 Vijfde bouwsteen: Waarderend samenwerken	29
2.2 Verschillende soorten van motivatie	29
2.2.1 Intrinsieke motivatie	29
2.2.2 Extrinsieke motivatie	30
2.2.3 Autonome motivatie	30
3 Jongerenparticipatie.....	31
3.1 Participatieladder	31
3.2 Participatiemodel van Shier.....	32

3.2.1	Voorwaarden voor jongerenparticipatie	32
3.2.2	Participatieniveaus	34
3.2.3	Stadia van integratie	35
3.2.4	Schematische voorstelling van het participatiemodel van Shier.....	36
III.	Praktijk	37
1	Onderzoeksmethode	38
1.1	Draaiboek.....	38
1.1.1	De voorbereiding.....	41
1.1.2	De observatie.....	44
1.1.3	De theorie in toepassing.....	46
1.1.4	Terugblik	50
IV.	Kritische kijk	52
1	Reflectie op de bewonersvergadering en stageplaats	53
2	Zelfreflectie	56
	Algemeen besluit.....	57
	Bibliografie	59

Afkortingen

BZW	
Begeleid Zelfstandig Wonen	14
IPT	
Intensieve Pedagogische Thuisbegeleiding	16
MANO	
Maatschappelijke Noodzaak	22
MFC	
Multifunctioneel Centrum	13
MOF	
Misdrijf Omschreven Feit	16
NVR	
Non Violent Resistance.....	16
OCJ	
Ondersteuningscentrum Jeugdzorg	16
SDJ	
Sociale Dienst van de Gerechterlijke Jeugdbijstand.....	16
VDAB	
Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding.....	26
VK	
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling.....	24
VOS	
Verontrustende Opvoedingssituatie	13
ZDT	
Zelfdeterminatie Theorie	26

Inleiding

17-Plus binnen de Wiekslag vzw is een leergroep voor jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie. De verontrustende opvoedingssituatie vervangt de vroegere problematische opvoedingssituatie. Het is een woonvorm voor jongeren tussen 17 en 20 jaar, die niet langer thuis, in een leefgroep of in een pleeggezin kunnen of willen wonen. Hier mijn stage doorlopen, in de bijzondere jeugdzorg, sprak me aan. De overgang van kind naar volwassene is immers een belangrijke periode in het leven van de mens. Mensen maken heel wat veranderingen mee tijdens deze periode en moeten belangrijke keuzes en beslissingen maken die een groot deel van hun leven zullen bepalen. Voor de meeste jongeren verloopt deze periode zonder al te grote problemen. Dit komt omdat ze op een stabiele thuissituatie kunnen rekenen. Jongeren daarentegen die in de hulpverlening terecht komen, hebben vaak problemen in hun thuissituatie, zodat het niet vanzelfsprekend is dat ze op hun omgeving, zoals familie, gezin, ... kunnen rekenen. Jongeren worden geplaatst in een leergroep zoals 17-plus via verwijzende instanties, zijnde het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg of de jeugdrechtbank.

In deze afdeling, 17-plus, werken 4 trajectbegeleiders, 2 nachtbegeleiders, de afdelingscoördinator en een logistieke hulp. De samenwerking tussen deze personen heb ik zelf ondervonden tijdens mijn stageperiode. Zij zijn bereid elkaar op te vangen en te helpen waar nodig. Elke week vindt er een teamvergadering plaats waarin overleg wordt gepleegd tussen de medewerkers van deze afdeling, zodat iedereen op dezelfde golflengte zit. Zelf vind ik dit een zeer goed systeem, zodat er tijdig ontevredenheden en bemerkingen besproken kunnen worden. Daarnaast is er ook een werkbespreking dat elke week plaatsvindt tussen een begeleider en de afdelingscoördinator. Dit is een vorm van intervisie waarbij de begeleider met leervragen naar de afdelingscoördinator stapt en deze kunnen bespreken. Tenslotte vindt er elke maand een bewonersvergadering plaats waarin zowel de begeleiders als de jongeren agendapunten kunnen aanhalen. Dit is een middel om de jongerenparticipatie te verhogen. De bewonersvergadering is een instrument om de bewoners van 17-plus samen te brengen. Hierin kunnen zowel de jongeren als de begeleiders agendapunten aanhalen zoals wat ze als ontbijt willen, het sorteren van afval, het proper houden van de douches, ... De regels, afspraken of ideeën van de jongeren worden meegenomen naar de teamvergadering waar bekeken wordt wat wel en niet kan.

De begeleiders van de Wiekslag hebben ondervonden en aangegeven dat de bewonersvergadering niet veel succes heeft. Door de vaak lage motivatie van de jongeren kan de bewonersvergadering frequent niet doorgaan. Hierdoor heb ik besloten om na te gaan waardoor jongeren gemotiveerd worden en hoe jongeren gemotiveerd kunnen worden tot het participeren aan de bewonersvergadering. Dit is ook de rode draad doorheen mijn eindwerk.

Meer in concreto is het mijn doel om, in samenspraak met mijn stagementor, uit te zoeken wat de jongeren zelf zoeken in een bewonersvergadering en wat ze hiervoor nodig hebben. Hiermee bedoel ik bijvoorbeeld dat een jongere binding en vertrouwen nodig heeft met andere jongeren / begeleiders voordat ze gaan deelnemen aan de bewonersvergadering. Daarom heb ik als onderwerp gekozen voor de participerende observatie van jongeren tijdens een

bewonersvergadering, waarbij ik tracht te observeren in welke mate de jongeren participeren wanneer het gaat over het organiseren van een activiteit, namelijk de activiteit Walibi. Aan de hand van een draaiboek beschrijf ik de participerende observatie die ik gebruik voor het observeren van jongeren. Het middel van deze bewonersvergadering is het verhogen van de jongerenparticipatie en geeft de jongeren de mogelijkheid om hun eigen mening, gevoelens en standpunten duidelijk te maken.

In het eerste deel, de situering van de stageplaats, beschrijf ik het ontstaan van de Wiekslag, geëvolueerd van een multifunctioneel centrum tot een organisatie binnen het experimenteel modulair kader waar er meer op maat van de jongere wordt gewerkt. Daarnaast situeer ik mijn stageplaats door middel van de missie, visie en doelstelling. Om verder inzicht te krijgen in de werking van mijn stageplaats worden de 3 modellen beschreven die de pijlers zijn van de Wiekslag, namelijk Intensieve Pedagogische Thuis hulp, Bemiddeling en gewelddoos verzet of nieuwe autoriteit. Verder wordt het gehele hulpverleningstraject beschreven van de intake naar begeleiding tot het verblijf in fases.

In het tweede deel, het theoretisch kader, wordt de doelgroep, zijnde jongeren die opgroeien in een verontrustende opvoedingssituatie, uitvoeriger beschreven en gedefinieerd. Aan de hand van de parameters en de signaallijst krijgt men een beeld van de gradaties van opvoedingsmoeilijkheden waarin de jongeren terecht kunnen komen. Wanneer een jongere in een verontrustende opvoedingssituatie terecht komt, kan het nodig zijn dat er een hulpverlening wordt opgestart. De jeugdhulpverlening kent twee toegangsvormen: de rechtsreeks toegankelijke en de niet-rechtsreeks toegankelijke hulpverlening. Beide vormen van hulpverlening licht ik verder toe. Hierna volgt een beschrijving van de verschillende niveaus van jongerenparticipatie volgens het participatiemodel van Shier en de participatieladder. Deze 2 modellen kunnen aan elkaar worden gelinkt. Bij de zelfdeterminatietheorie vormt de motivatie van de jongeren een belangrijke rol. De motivatie is afhankelijk van de 5 bouwstenen van de zelfdeterminatietheorie.

In het derde deel, de praktijk, beschrijf ik de participerende observatie tijdens een bewonersvergadering. Zoals eerder vermeld tracht ik te observeren in welke mate de jongeren participeren wanneer het gaat over het organiseren van een activiteit, namelijk de activiteit Walibi. Aan de hand van een draaiboek beschrijf ik de participerende observatie die ik gebruik voor het observeren van jongeren. Hierin wordt de voorbereiding van de bewonersvergadering grondig beschreven. Vervolgens komt de observatie van de bewonersvergadering aan bod waarbij de participatie van de jongeren duidelijk wordt. Met observatie bedoel ik het beschrijven van de gedragingen van de jongeren. Daarna link ik de praktijk aan de theorie met behulp van de participatieladder, het participatiemodel van Shier en de zelfdeterminatietheorie. Tot slot maak ik een reflectie over hoe alles verlopen is, zijnde van de voorbereiding tot en met de dag van de activiteit.

I. Situering stageplaats

---

1 De Wiekslag vzw

De Wiekslag begeleidt jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie (VOS) waarin de ouders de controle op de opvoedingssituatie van hun adolescent in grote mate verloren hebben. Artikel 2 van het decreet inzake bijzondere jeugdbijstand definieert de verontrustende opvoedingssituatie als: “een toestand waarin de (fysieke) integriteit, de affectieve, morele, intellectuele of sociale ontplooiingskansen van minderjarigen in het gedrang komen, door bijzondere gebeurtenissen, door relationele conflicten, of door de omstandigheden waarin zij leven¹”.

Nadat het ontstaan van de organisatie besproken is, wordt de huidige missie, visie en doelstelling van de organisatie voorgesteld. Naderhand wordt de werking van de Wiekslag voorgesteld waarbij omschreven wordt hoe de jongeren begeleid worden vanaf de aanmelding tot het verlaten van de organisatie.

1.1 Ontstaan van de organisatie

De Wiekslag is een private hulpaanbieder die opgericht is in 1958 binnen de bijzondere jeugdbijstand en is een organisatie die continu in verandering is. Ze is erkend door het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en valt onder de bevoegdheid van het Agentschap Jongerenwelzijn. Tijdens de eerste decennia van haar bestaan was het hulpaanbod enkel georganiseerd in leefgroepwerkingen, waarin jongeren werden opgevangen en begeleid. Achteraf werd het uitgebreid met de werkvormen residentieel, dagcentrum, thuisbegeleidingsdiensten en begeleid zelfstandig wonen.²

In maart 2011 werd de Wiekslag als proefproject van het Agentschap Jongerenwelzijn opgestart en erkend als Multifunctioneel Centrum bijzondere jeugdbijstand (MFC). Zo werd ze één van de 11 erkende MFC's in Vlaanderen. Als MFC heeft ze de opdracht, hulp aan te bieden aan minderjarigen die zich bevinden in een verontrustende opvoedingssituatie. Hiervoor werkt ze nauw samen met de leefomgeving van de jongeren zoals de ouders, broers en zussen, familieleden, ... De opdrachtgevers zijn de jeugdrechters en het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg. De erkenning van de verschillende werkvormen zoals residentieel, thuisbegeleiding, dagcentrum en begeleid zelfstandig wonen werd opgeheven door de erkenning van het MFC. De hulpverlening werd georganiseerd op maat van elke cliënt in een cliënttraject. Hierbij maakte men gebruik van typemodules³ zoals de contextbegeleiding en het verblijf binnen het cliënttraject.⁴

---

¹ (Info over decreet inzake bijzondere jeugdbijstand, 1986)

² (Info over ontstaan van de Wiekslag, 2013)

³ Een typemodule wordt niet gemaakt vanuit de zorgvormen (bv Internaat) maar op basis van een functie (een specifiek kernproces van jeugdhulpverlening zoals verblijf, behandeling, diagnostiek, begeleiding, ...). Een typemodule moet opgebouwd worden op basis van één functie en dus geen combinatie van functies. Bijvoorbeeld een verblijf is 1 functie, maar een internaat is een combinatie van functies (namelijk verblijf, dagopvang en behandeling), zodat het geen typemodule kan zijn.

⁴ (Info over ontstaan van de Wiekslag, 2013)

Vanaf 1 januari 2013 verandert MFC de Wiekslag naar de Wiekslag binnen het experimenteel modulair kader. Met het experimenteel modulair kader ontstaat er een aanbod van organisaties die verschillende modules kunnen aanbieden. Afhankelijk van de nood van de jongere zal deze één of meerdere modules van een organisatie kunnen gebruiken. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat er meer op maat van de jongere zelf en diens context gewerkt kan worden. Hiervoor beschikt de organisatie ook over verschillende typemodules⁵ zoals ten tijde van het MFC. 17-plus zelf maakt gebruik van de typemodule contextbegeleiding en verblijf.⁶

De contextbegeleiding wordt gezien als de centrale module en houdt in dat er begeleidingscontacten georganiseerd worden in en met het netwerk van de jongere, alsook individuele begeleidingscontacten (face-to-face) met de jongere. Daarnaast hebben we de module verblijf waarbij de overnachting van de jongere in een leefgroep is voorzien. De organisatie is erkend door de afdeling bijzondere jeugdbijstand van de administratie voor gezin en maatschappelijk welzijn, ministerie van de Vlaamse gemeenschap⁷.

1.2 Missie, visie en doelstelling

De Wiekslag heeft als doel minderjarigen met een verontrustende opvoedingssituatie op te vangen en te begeleiden. 17-plus is een begeleidingsvorm voor jongeren op weg naar zelfstandigheid. Maximum 10 jongeren kunnen hier stapsgewijs de vaardigheden verwerven om een zelfstandig leven uit te bouwen. Het verblijf in het centrum kan evolueren naar Begeleid Zelfstandig Wonen (BZW) of naar onafhankelijk zelfstandig wonen⁸. De samenleving geeft de Wiekslag het mandaat om hulp te bieden aan jongeren en hun gezinnen.

De Wiekslag heeft een pedagogische, organisatorische en maatschappelijke visie.

- De pedagogische visie⁹

De Wiekslag zet zich in voor jongeren en hun gezinnen die door het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg of door de jeugdrechter worden doorverwezen. Er wordt gewerkt in opdracht van de gebruikers, namelijk de jongeren, hun ouders, gezinnen, familie en hun omgeving, alsook in opdracht van de hele samenleving. Op deze manier wil de Wiekslag zo nauw mogelijk aansluiten bij de noden van de jongeren en hun gezinnen, bijvoorbeeld door ze te leren hun eigen doelstellingen te en deze te verwezenlijken. Deze noden zijn afhankelijk van de jongere en zijn gezin.

---

⁵ Een typemodule wordt niet gemaakt vanuit de zorgvormen (bv Internaat) maar op basis van een functie (een specifiek kernproces van jeugdhulpverlening zoals verblijf, behandeling, diagnostiek, begeleiding, ...). Een typemodule moet opgebouwd worden op basis van één functie en dus geen combinatie van functies. Bijvoorbeeld een verblijf is 1 functie en een internaat is een combinatie van functies en kan dus geen typemodule zijn. Bij een internaat is er de functie verblijf, dagopvang en behandeling waardoor er 3 functies zijn. Er zijn dus 3 typemodules bij een internaat, zijnde verblijf, dagopvang en behandeling.

⁶ (Buckinx, 2014)

⁷ (Website van Vzw De Wiekslag, 2014)

⁸ (Website van Vzw De Wiekslag, 2014)

⁹ (de Wiekslag vzw, 2008)

De Wiekslag heeft als basisopdracht het vrijwaren, het verhogen en het bieden van ontwikkelingskansen aan jongeren en hun gezinsleden / omgeving. 17-plus doet dit door gepaste hulp te bieden in een residentieel kader aan jongeren. De onlosmakende band tussen de jongeren en hun ouders en / of hun afkomst staat hierbij voorop. Daarom is het ook van belang hulp te bieden aan de familieleden. Jongeren hebben namelijk recht op een gezin waarbij er voorrang wordt gegeven aan begeleiding in het gezin. Hulpverlening is dus een proces van samenwerking tussen alle betrokkenen waarbij de kwetsbaarheid van de jongeren een belangrijke focus vormt. Uiteindelijk tracht men ertoe te komen dat de jongere zijn verantwoordelijkheid voor zichzelf en voor zijn omgeving kan opnemen.

Wanneer er onvoldoende waarborgen zijn in de leefomgeving voor de ontwikkeling van jongeren, biedt de Wiekslag naast het samenwerken met de context een gecompenseerde hulp door een verblijf van de jongere in een leefgroep.

- Organisatorische visie¹⁰

Alle medewerkers staan in voor de uitvoering van de opdrachten en nemen hierin hun verantwoordelijkheid. Er wordt gesproken over een transparante organisatie, wat wil zeggen dat alle medewerkers verantwoording afleggen over hun activiteiten. De Wiekslag streeft ernaar om het hulpaanbod en de hulpvraag zo nauw mogelijk op elkaar te laten aansluiten.

De beslissingen worden hiërarchisch genomen, maar er wordt ruimte gelaten voor verschillende opvattingen en invalshoeken. Een goede onderlinge verstandhouding is van levensbelang voor de individuele medewerkers en een noodzakelijke voorwaarde voor een kwaliteitsvolle hulpverlening. Een cliënt wordt goed begeleid wanneer er een klimaat van vertrouwen, steun en wederzijdse ervaring is. De zorg om kwaliteit drukt zich uit in de zorg voor collega's. De Wiekslag gaat uit van gemeenschappelijke doelen als ze samenwerkt met verwijzers, externe instanties en individuen.

- Maatschappelijke visie¹¹

De Wiekslag komt op voor de zwaksten in de samenleving en werkt aan een verdraagzame en solidaire samenleving doordat ze het mandaat krijgen van de samenleving om hulp te bieden aan jongeren en hun gezinnen. Zo wil de Wiekslag ertoe komen dat de doelgroep voldoende plaats krijgt in de samenleving.

1.3 Doelgroep

De afdeling 17-plus van de Wiekslag is een afdeling waar maximum 10 jongeren, zowel jongens als meisjes vanaf de leeftijd van 17 tot 20 jaar terecht kunnen, die niet langer kunnen of willen thuis, in een leefgroep of in een pleeggezin wonen. Daarenboven kunnen 18-plussers hier ook terecht komen in het kader van de voortgezette hulpverlening bijzondere jeugdbijstand. 17-plus is namelijk een begeleidingsvorm voor jongeren op weg naar zelfstandigheid. Hierbij heeft iedere jongere een eigen studio en individuele consultant.

---

¹⁰ (de Wiekslag vzw, 2008)

¹¹ (de Wiekslag vzw, 2008)

1.4 Werking van de organisatie

De Wiekslag heeft als opdracht, hulp te bieden aan minderjarigen die zich in een verontrustende opvoedingssituatie bevinden. Het inhoudelijk uitgangspunt is “maximaal inzetten op het behoud van de jongere in de / een gezinscontext of op terugkeer van de jongere naar de / een gezinscontext”¹². Indien een terugkeer naar het gezin niet mogelijk is, zet men in op een pleeggezin of werkt men toe naar Begeleid Zelfstandig Wonen (BZW).

Een nauwe samenwerking met de leefomgeving van de jongeren, onder andere bestaande uit ouders, broers en zussen, de familieleden en mensen uit sociale verbanden is van groot belang. Onder sociale verbanden wordt verstaan het netwerk van de jongere, zoals vrienden, burens, mensen van het werk, verenigingen, ...

De Wiekslag biedt een kwalitatieve dienstverlening aan jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie en in situaties waar er sprake is van een als misdrijf omschreven feit (MOF). De jongere wordt ofwel vrijwillig doorverwezen door een Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ) ofwel gedwongen doorverwezen door een jeugdrechter of de Sociale Dienst van de Gerechtelijke Jeugdbijstand (SDJ).

De jongeren worden heel de week dag en nacht opgevolgd en begeleid door de begeleiders. Deze baseren zich hiervoor op 3 modellen die als basis uitgaan van het oplossingsgericht handelen, zijnde Intensief Pedagogische Thuisbegeleiding (IPT), bemiddeling en Non Violent Resistance (NVR), ook geweldloos verzet genoemd. Centraal hierin staat het ontwikkelen van een partnerschap waarbij men gebruik maakt van de 3 partijen uit de driehoek cliënt-begeleider-consultant. De Wiekslag wil er zo voor zorgen dat iedere jongere zich verder kan ontwikkelen binnen een veilige leefsituatie met aandacht voor zijn / haar welzijn.

Intensieve Pedagogische Thuisbegeleiding (IPT) is een intensieve vorm van hulpverlening aan gezinnen die met meerdere problemen kampen¹³. IPT heeft als doel om de empowerment te vergroten en de situatie binnen het gezin te stabiliseren¹⁴. Met empowerment wordt bedoeld dat mensen leren om hun eigen situatie in handen te nemen, zich verder leren te ontwikkelen, alsook zich te integreren in een context. Het is een proces waarin ouders meer greep en een eigen regie krijgen op hun manier van opvoeden¹⁵. Er wordt een hulpverleningstraject uitgetekend op basis van de doelstellingen van het gezin en van de verwijzer en daarnaast de observaties van de hulpverlener. De jongere bepaalt samen met zijn netwerk de inhoud van de doelen. Voorbeelddoelstellingen kunnen onder andere zijn: het behalen van een diploma, stoppen met drugs (behalen van een nulwaarde), betere relatie met ouders krijgen, ...

---

¹² (Buckinx, 2014)

¹³ (Practicum vorming voor hulpverleners, sd)

¹⁴ (Buckinx, 2014)

¹⁵ (Info over empowerment, 2010)

De begeleiders staan de jongeren op drievoudige wijze bij in het realiseren van deze doelen. De hulp wordt allereerst op een vraaggestuurde manier zo dicht mogelijk bij de jongere gehouden. Hierbij bedoelt men dat de jongere zoveel mogelijk het beheer heeft over de inhoud van de hulpverlening / doelstellingen. Daarnaast werkt IPT ook doelgericht. De kern van het model werkt met concrete doelen, zoals deze hierboven aangehaald, en het meten van de behaalde resultaten op deze doelen. Tot slot is deze hulp ook competentiegericht: IPT werkt vanuit de vaardigheden van de jongeren en ontwikkelt deze ingeval ze niet aanwezig zijn.¹⁶

Bemiddeling op zijn beurt is een krachtgerichte methodiek die gericht is op het zoeken naar gemeenschappelijke belangen van conflicterende partijen¹⁷. In het kader van de jeugdhulpverlening bestaat het gemeenschappelijke belang van beide ouders uit het goed uitoefenen van ouderschap en het voorzien in de veiligheid en het welzijn van de jongeren. De bemiddeling is een efficiënte en effectieve methodiek, die vaak wordt aangewend wanneer jongeren te maken krijgen met een scheiding van hun ouders, waarin er een combinatie kan zijn van een verontrustende leefsituatie en een conflictvolle scheiding. In dergelijke situaties kan bemiddeling een goede oplossingsmethodiek betekenen.¹⁸

Non Violent Resistance (NVR) of het geweldloos verzet, tot slot, is een model van de nieuwe autoriteit dat werd ontwikkeld door Haim Omer, hoogleraar psychologie in Tel Aviv in Israël. Hij ging op zoek naar het antwoord op de vraag: hoe kunnen we met conflicten omgaan, hoe kunnen we positieve krachten in relaties mobiliseren en hoe kunnen we de-escaleren?¹⁹ Het is een nieuwe manier om de relatie tussen ouder en jongere te herstellen waarbij men meer belang hecht aan wat de ouders kunnen doen om de gedragsproblemen te verminderen dan aan de gedragsproblemen zelf. Hierbij is het de bedoeling dat ouders elke vorm van geweld vermijden, maar wel aanwezig zijn in het leven van hun kind. De belangrijkste vaardigheden in het toepassen van het geweldloos verzet zijn zelfcontrole en het voorkomen van escalatie.²⁰

Een toepassingsvoorbeeld van dit model is de volgende: een jongere slaat een andere jongere. Normaal gezien wordt de ene jongere gestraft. Maar binnen NVR ligt de verantwoordelijkheid bij de begeleider: het komt aan hem toe om ervoor te zorgen dat de jongeren terug met elkaar kunnen omgaan.

De opvolging en begeleiding waarin men de jongeren tracht voor te bereiden op een zelfstandig leven wordt nu beschreven van intake naar begeleiding tot het verblijf in 3 fasen.

---

¹⁶ (Buckinx, 2014)

¹⁷ (Buckinx, 2014)

¹⁸ (Buckinx, 2014)

¹⁹ (Hoet & Hermkens, 2013)

²⁰ (Buckinx, 2014)

1.4.1 Intake²¹

Wanneer thuis wonen moeilijk loopt op lange termijn, start de Wiekslag een intake op, waarin ze probeert te komen tot een gezamenlijke samenwerkingsovereenkomst. Deze wordt ook wel het kolommenmodel of het werkplan genoemd. Bij het begin van de intake stellen de Wiekslag en alle aanwezigen (familie, vrienden van de jongere, de begeleiders, ...) zich voor en worden eventuele verontschuldigen (consulenten van bijvoorbeeld de jeugdrechtbank, ...) voorgesteld. Daarna wordt het doel van de samenkomst geformuleerd. Van dit punt af werken 3 partijen samen vanuit de driehoek cliënt-consulent-begeleider.

De cliënt (de jongere) behoudt zoveel als mogelijk het beheer over de inhoud van de hulpverlening / doelstellingen. Er gaat voldoende aandacht naar zijn zorgen / krachten en naar de gewenste verandering met betrekking tot zichzelf, de situatie en de context.

De consulent (de gezinsbegeleider) gaat aan de slag met het netwerk van de jongere waardoor de consulent eventueel aanvulling kan doen bij het verhaal van de jongere.

De begeleiders staan de jongere bij in het realiseren van hun doelen. In overleg met alle betrokkenen (jongeren, ouders, jeugdrechtbank of Ondersteuningscentrum Jeugdzorg en het begeleidingsteam) worden de doelstellingen besproken en opgesteld in een handelingsplan. Het bevat dus de doelstellingen die men samen met de jongere willen bereiken. De doelstellingen kunnen gaan over praktische zaken zoals, koken, wassen, poetsen, geldbeheer, school of werk, ... Maar het kan ook gaan om contacten met familie, vrienden, partner, ... Om de 3 maanden wordt er een evolutiemoment georganiseerd, waarin iedereen de kans krijgt zijn mening te geven over de evolutie van de doelstellingen. Tijdens dit moment wordt er onder andere stilgestaan bij de doelstellingen en overloopt en bespreekt de begeleider samen met de jongere aan welke doelen de afgelopen periode is gewerkt, op welke wijze dit is gebeurd en in welke mate deze volgens hem tot nu toe bereikt zijn. De begeleiders vragen ook iedere keer om een tevredenheidsmeting in te vullen zodat ze rekening kunnen houden met de aan- en opmerkingen.

1.4.2 Begeleiding²²

Elke jongere krijgt een trajectbegeleider toegewezen wanneer men aankomt bij 17-plus. Tijdens het verblijf gaat de trajectbegeleider samen met de jongere verschillende vaardigheden aanleren / oefenen. Bij het dagelijks leven van de jongere wordt er veel belang gehecht aan het aanbieden van leerkansen door bijvoorbeeld te leren koken, leren sorteren van afval, leren poetsen, leren de was doen, ... Tijdens individuele momenten kunnen ook andere onderwerpen aan bod komen zoals school, werken en andere vaardigheden. Wat ook aan bod komt zijn onder andere huishoudelijke taken, administratie, budgettering, ... Tijdens het verblijf is het van belang dat er geweldloos wordt samengewerkt: er mag nooit gebruik gemaakt worden van geweld om moeilijkheden of conflicten op te lossen.

---

²¹ (17-plus, 2014)

²² (17-plus, 2014)

Er wordt nauw samengewerkt met de familie in het belang van de jongere. De trajectbegeleiders staan in voor de contacten met de familie en houden regelmatig contact met de verwijzer en eventuele andere hulpverleners.

Begeleiders zijn gebonden door het beroepsgeheim. De jongere mag altijd aan zijn / haar begeleider vragen of hij / zij zijn / haar dossier mag inkijken. De jongere heeft enkel recht op de stukken die betrekking hebben op de jongere zelf. De ouders hebben eveneens dit recht zolang de jongere niet meerderjarig is.

Het verblijf en de begeleiding op 17-plus zal in 3 fases verlopen. Enerzijds zal de jongere geholpen worden door zijn / haar trajectbegeleider, namelijk trajectbegeleider en anderzijds door een team van begeleiders. De trajectbegeleider zal er alles aan doen om te zoeken naar oplossingen zodat het verblijf van korte duur is en zo snel mogelijk terug naar huis kan.

1.4.3 Verblijf in 3 fasen²³

De eerste fase is de instapfase. Tijdens deze periode zorgt de Wiekslag ervoor dat de jongere kennis maakt met zijn / haar trajectbegeleider, het team en de werking van de organisatie. Daarnaast wilt de Wiekslag eveneens een inzicht krijgen in het netwerk en de krachten van de jongere. Zo gaat ze onder andere na welke praktische zaken de jongere al onder de knie heeft zodat duidelijk is welke zaken er nog geoefend moeten worden. Deze worden dan samen met zijn / haar begeleider aangeleerd zoals koken, poetsen, ... Zodoende tracht de begeleider samen met de jongere zijn / haar doelstellingen te realiseren. Elke jongere krijgt daarnaast ook een eigen studio toegewezen die hij / zij zelf mag inrichten. Bovendien zijn er gemeenschappelijke ruimtes die voor alle bewoners (jongeren en begeleiders) ter beschikking staan, zoals de keuken, wasplaats, eetplaats, ... De jongere mag ook bezoek ontvangen en zelf op bezoek gaan bij zijn netwerk. Dergelijke individuele afspraken worden samen gemaakt met zijn trajectbegeleider, consulent en zijn netwerk.

De jongeren leren tijdens deze eerste fase om te budgetteren, te sparen en met zakgeld om te gaan. Iedere dag kan de jongere vrije uren verdienen, die hij / zij de volgende week kan gebruiken. De jongeren kunnen deze vrije uren verdienen aan de hand van bepaalde criteria: 1) hebben ze ontbeten? 2) zijn ze naar school / werk geweest? 3) hebben ze gekookt? 4) is zijn / haar kamer in orde? 5) hebben ze hun was gedaan? 6) hebben ze hun kamer gepoetst? 7) .... Deze criteria wordt elke week opgeschreven en aan de hand hiervan worden er vrije uren uitgedeeld. Wanneer de jongeren elke dag met alles in orde zijn, dan krijgen ze het maximum aantal vrije uren. Voldoen ze niet aan alle criteria, dan krijgen ze minder vrije uren.

Iedere woensdagvoormiddag komen alle begeleiders samen op een teamvergadering waarbij beslist wordt of de jongere naar de volgende fase mag gaan.

Tijdens de tweede fase leggen de begeleiders de nadruk op het samenwerken van de jongere en zijn netwerk. Ze willen vooral dat de jongere zijn netwerk verder opbouwt en dat de relatie sterker wordt. Bovendien willen de begeleiders dat de jongeren aandacht besteden aan de

---

²³ (17-plus, 2014)

doelen die vooropgesteld zijn geweest. Hetgene wat vermeld is bij de eerste fase, telt ook voor de tweede fase. Alleen krijgt de jongere nu meer vrije uren dan in fase 1.

De laatste fase is de uitstapfase. Bij deze fase kan de jongere beslissen om alleen te gaan wonen of kiezen voor Begeleid Zelfstandig Wonen. De jongere moet zich hier goed op voorbereiden, iets dat alleen kan met de hulp van zijn / haar begeleider. Tijdens de laatste fase kan de jongere onbeperkt zijn uren opnemen en dit in onderhandeling met zijn begeleider. De jongere wordt dan vrijer gelaten. Hierdoor mag de jongere zijn / haar tijd en zijn / haar activiteiten volledig organiseren samen met zijn netwerk.

II. Theoretisch kader

---

1 Jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie

1.1 Wat is een verontrustende opvoedingssituatie?

In 1980 introduceerde Wim Ter Horst, hoogleraar orthopedagogiek, de term verontrustende opvoedingssituatie (VOS). Zoals reeds aangehaald, verduidelijkte de Vlaamse decreetgever dit in art. 2 van het decreet betreffende de integrale jeugdhulp als zijnde “een situatie die de ontwikkeling van een minderjarige bedreigt doordat zijn psychische, fysieke of seksuele integriteit of die van één of meer leden van zijn gezin wordt aangetast of doordat zijn affectieve, morele, intellectuele of sociale ontplooiingskansen in het gedrag komen, waardoor het aanbieden van jeugdhulpverlening maatschappelijk noodzakelijk kan zijn”²⁴.

Indien er evenwel sprake is van een VOS, betekent dit nog niet dat er ook onmiddellijk overgegaan moet worden tot ingrijpen / handelen, maar kan dit wel gewenst zijn. Wanneer de VOS echter gepaard gaat met een maatschappelijke noodzaak (MANO) is een ingrijpen / handelen wel van noodzakelijk belang. Er wordt gesproken van een MANO van zodra de samenleving het effectief nodig vindt om tussen beide partijen te komen wanneer de hulpverlening niet goed loopt, om reden dat een jongere of zijn ouders niet meer willen of kunnen samenwerken. Omstandigheden waarin dit het geval is, zijn wanneer een minderjarige wordt geslagen of misbruikt of wanneer de jongere te weinig naar school gaat worden de ontwikkelingskansen van de minderjarige bedreigd.²⁵ Om te beoordelen of er sprake is van een VOS, maakt men gebruik van diverse parameters en een signaallijst.

1.1.1 Parameters van een verontrustende opvoedingssituatie

Aan de hand van onderstaande parameters kunnen we het volume van een verontrustende situatie bepalen. Afhankelijk van het volume wordt de probleemsituatie effectief als verontrustend beschouwd. De 3 parameters zijn de volgende:

- a. De breedte van de probleemsituatie, slaande op de hoeveelheid deelproblemen of verontrustende aspecten van de verontrustende opvoedingssituatie. Dit kan gaan van het hebben van geen problemen tot het zijn van een “multiprobleemgezin”. Een “multiprobleemgezin” wil zeggen dat er een combinatie is van minstens twee van de volgende drie kernprobleemgebieden. Het eerste kernprobleemgebied betreft de problemen op sociaaleconomisch gebied, zoals financiële problemen, werkloosheid in het gezin, laag opgeleid of de opleiding niet afgemaakt, ... Het tweede kernprobleemgebied gaat over de problemen op psychosociaal gebied, zoals het gebrek aan sociale steun, gezondheidsproblemen, verslaving, onduidelijke partnerrelatie, ontbrekende ouder-kindrelatie, ... Tot slot, het laatste kernprobleemgebied heeft te maken met de problemen van de opvoeding van kinderen zoals een gebrekkige ondersteuning, een gebrekkige opvoeding, verwaarlozing, mishandeling, ...²⁶

---

²⁴ (Definitie van VOS, 2013)

²⁵ (Info over maatschappelijke noodzaak en verontrustende situaties, 2008)

²⁶ (Info over de parameters van de verontrustende opvoedingssituatie, sd)

- b. De hoogte van de probleemsituatie, ook wel het “conflictgehalte” genoemd. Dit slaat op de ernst of het specifiek karakter van sommige probleemaspecten die tot uiting kunnen komen bij ernstige ontwikkelingsmoeilijkheden van kinderen. De betrokken personen kunnen zowel in een relationeel conflict als in een normatief conflict zitten. Een relationeel conflict heeft betrekking op de verhouding tussen mensen en dingen, bijvoorbeeld het verschil in persoonlijke waarden en normen, de kledingstijl, ... Een normatief conflict is een conflict waarbij de betrokken personen kunnen botsen met de omgeving en de algemeen gebruikelijke waarden doordat de omgeving aangeeft hoe men zich moet gedragen. Dus als men zich niet gedraagt zoals gewenst of gevraagd is, komt men tot een normatief conflict. Deze parameter komt duidelijker aan bod bij de signaallijst.²⁷
- c. De lengte van de probleemsituatie. Dit betreft de duurzaamheid van de verontrustende opvoedingssituatie. De duur kan variëren van het minieme bestaan van de probleemsituatie tot een chronisch karakter, wat wil zeggen een langdurig, blijvend bestaan van de verontrustende opvoedingssituatie. De duurzaamheid is afhankelijk van de hulpverlening omwille van de toereikendheid of ontoereikendheid van de gezinnen / jongeren. Wanneer gezinnen / jongeren kennis hebben van de organisaties en hierbij terecht kunnen, blijft de verontrustende opvoedingssituatie niet langdurig bestaan.²⁸

1.1.2 Signaallijst

Naast de VOS-parameter kunnen hulpverleners gebruik maken van de signaallijst bij het inschatten en verder opvolgen van een mogelijks verontrustende opvoedingssituatie, waarin de psychische en / of fysieke ontwikkeling van kinderen in het gedrang kan komen. Er zijn 5 delen waarbij elk deel handelt over een ander kenmerk. Elk deel beschrijft signalen waarbij men kan nagaan wat de beschrijving, de reflectie, beoordeling en opvolging is. Dit is terug te vinden op de site: <http://www.signaallijst.be/> of in de bijlagen nummer 1.

1.2 De hulpverlening bij een VOS

Nadat een VOS is vastgesteld en de nood aan hulpverlening ontstaat, kan er tot deze jeugdhulpverlening toevlucht worden gevonden via twee toegangsvormen, de rechtsreeks toegankelijke en de niet-rechtsreeks toegankelijke hulpverlening.

In het kader van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening, ook wel de vrijwillige hulpverlening genoemd, kunnen hulpvragers rechtstreeks terecht met hun hulpvraag bij twee onderscheiden diensten. Enerzijds kan hij zich wenden tot de diensten van de brede, zoals de Centra voor Leerlingenbegeleiding, het Centrum voor Kind en Gezin en het Centrum voor Algemeen Welzijnswerk. Hier kan de hulpvrager terecht met alle vragen omtrent jeugdhulpverlening, losstaand van enig probleemkenmerk. Anderzijds staan er ook diensten met een probleemgebonden aanbod terecht voor hem open, waar hij terecht kan met vragen

---

²⁷ (Info over de parameters van de verontrustende opvoedingssituatie, sd)

²⁸ (Info over de parameters van de verontrustende opvoedingssituatie, sd)

omtrent een specifieke problematiek. Dergelijke diensten zijn bijvoorbeeld de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg, het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, ...²⁹

Bij de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening, ook gedwongen hulpverlening genoemd, zijn het enkel de jeugdhulpverleners die toegang hebben tot de jeugdhulpverlening via de intersectorale toegangspoort. Dit houdt in dat alle jeugdhulpaanbieders een minderjarige kunnen aanmelden via een intersectorale toegangspoort. Zulks kan evenwel enkel met instemming van zowel de minderjarige zelf, als van zijn ouders. weigeren de minderjarigen of zijn ouders om mee te werken terwijl het OCJ van mening is dat hulpverlening noodzakelijk is, dan zal de VOS gemeld worden aan het parket. Deze dan zal de jeugdrechter vorderen om gepaste maatregelen te nemen, wat wil zeggen dat het parket vraagt om de minderjarige in bescherming te nemen.

Het grote onderscheid tussen beide toegangsvormen is aldus de intersectorale toegangspoort. Deze vervangt de voormalige toegangspoorten in de bijzondere jeugdzorg en in de zorg voor personen met een handicap en tracht zo de transparantie voor minderjarigen en hun ouders over te vergroten. De toegangspoort beslist of en welke hulp uit de niet-rechtstreekse toegankelijke jeugdhulpverlening ingezet kan worden. Bij de toegangspoort werken twee onafhankelijke teams, de indicatiestelling en de jeugdhulpregie waardoor hulpvraag en hulpaanbod duidelijk van elkaar worden gescheiden.³⁰

Het team indicatiestelling ontvangt en onderzoekt de hulpvraag en de situatie van de minderjarige. Op basis hiervan bepaalt ze dan welke vorm van jeugdhulp het meest geschikt is. Het team stelt een verslag op over de door hun voorgestelde jeugdhulpverlening, wat wordt doorgestuurd aan de minderjarige en de ouders. Dit verslag gaat ook naar het tweede team jeugdhulpregie. Het team jeugdhulpregie bepaalt wie de jeugdhulpverlening gaat uitvoeren. Zodra de hulpverlening is gestart krijgt de minderjarige een jeugdhulpverleningsbeslissing, waarin wordt vermeld wie de hulpverlening zal aanbieden en voor hoelang.³¹

Wanneer jeugdhulpaanbieders zelf vinden dat ze niet langer de ontwikkelingskansen of de integriteit van de minderjarige of van de gezinsleden kunnen vrijwaren, kunnen ze zich richten tot 2 gemandateerde voorziening: het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ) en de Vertrouwenscentra Kindermishandeling (VK). Het OCJ onderzoekt of het nodig is om in verontrustende situaties van overheidswege hulp op te starten of verder te zetten. Hier spreekt men over maatschappelijke noodzaak (zie begrip hierboven). Zowel het OCJ als het VK hebben dezelfde kerntaken, zodat enkel de kerntaken van het OCJ hierna aan bod zullen komen.³²

---

²⁹ (Info over intersectorale toegangspoort, 2013)

³⁰ (Info over intersectorale toegangspoort, 2013)

³¹ (Info over intersectorale toegangspoort, 2013)

³² (Info over intersectorale toegangspoort, 2013)

De 4 kerntaken van het OCJ zijn:

1. Advies geven aan hulpverleners;
2. Onderzoeken of het nodig is dat de overheid tussenkomt in de hulpverlening;
3. Hulpverlening opstarten of lopende hulpverlening mee opvolgen;
4. Doorverwijzen naar de jeugdrechter als gerechtelijke jeugdhulp nodig is.³³

Deze taken worden uitgevoerd door consulenten. Consulenten hebben als opdracht de situatie van een aantal jongeren persoonlijk op te volgen. Opdat de mening niet zou afhangen van één persoon, worden de beslissingen in verband met deze taken genomen door het hele team van consulenten binnen het OCJ. Zolang de hulp via het OCJ loopt, spreken we van een vrijwillige jeugdhulp. Dit betekent met het akkoord van de minderjarige en zijn ouders. Een jongere kan niet beslissen om de hulp te veranderen of stop te zetten. Dit wordt in een overleg beslist.³⁴

Nu de VOS en de hulpverlening bij een VOS beschreven zijn, volgen enkele theorieën - die aangeven waar mensen hun motivatie vandaan halen en hoe deze motivatie versterkt kan worden. Aan de hand van de zelfdeterminatietheorie wordt de motivatie van jongeren achterhaald.

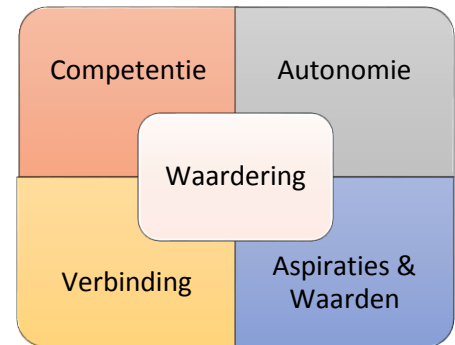
---

³³ (Info over OCJ, 2014)

³⁴ (Info over OCJ, 2014)

2 Zelfdeterminatie theorie

Veertig jaar geleden is de zelfdeterminatie theorie (ZDT) ontwikkeld door Edward L. Deci en Richard M. Ryan, beide professoren in de psychologie, en toegepast in talrijke levensdomeinen waaronder de opvoeding³⁵. De ZDT geeft de bouwstenen voor motivatie weer. De motivatie speelt een rol bij jongeren om zelf in actie te komen, bijvoorbeeld zelf deelnemen aan de bewonersvergadering voor het organiseren van een activiteit.

De auteurs onderscheiden vijf bouwstenen. De eerste drie bouwstenen hebben betrekking op de psychologische basisbehoeften, zijnde autonomie, verbondenheid en competentie. De vierde en vijfde bouwsteen staan hier los van. Deze theorie zegt dat de basisbehoeften eerst bevredigd moeten worden zodat de functionering en de groei van de jongeren kan worden voortgezet waarvan de grootte door hun motivatie bepaald wordt. Tijdens de voorbereiding van de bewonersvergadering heb ik gemerkt dat deze basisbehoeften voor de jongeren van belang zijn. Zo heb ik gemerkt dat verbondenheid erg belangrijk is voor de jongeren. Bij het organiseren van de activiteit Walibi vroegen ze bijvoorbeeld welke jongeren en begeleiders mee zouden gaan. De theorie spreekt van individuele verschillen naargelang de motivatie, zijnde intrinsieke, extrinsieke en autonome motivatie.

2.1 De 5 bouwstenen

2.1.1 Psychologische basisbehoeften: eerste tot en met derde bouwsteen

De eerste 3 bouwstenen vormen de basisbehoeften van de mens en zijn universeel en levenslang aanwezig. Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat al de 3 behoeften, welke tot uiting komen al naargelang het functioneren in het leven en de gevoelens van de mens, bevredigd worden. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het schenken van zelfvertrouwen, het tonen van interesse, het leren van functioneren in moeilijke omstandigheden, ... Ingeval één van de eerste drie bouwstenen ontbreekt, dan lijdt de psychologische en de fysieke gezondheid van de mens eronder. Het belang van relaties komt hierbij ook aan bod.

2.1.1.1 Eerste bouwsteen: Autonomie

De behoefte aan autonomie wordt beschreven als zelfbeschikking en verwijst naar de mogelijkheid om zelfstandig keuzes te maken en handelingen te stellen zonder de hulp en de druk van anderen. Volgens de theorie is deze behoefte bevredigd wanneer de persoon zelf achter zijn handeling of keuze staat. Hoe groter iemands autonomie is, hoe meer iemand handelt in overeenstemming met de eigen waarden, behoeften en intenties. Zo zal een jongere een meningsverschil niet langer uit de weg gaan, zal hij alleen het initiatief nemen om naar de VDAB te gaan, ...³⁶

---

³⁵ (Info over ZDT, sd)

³⁶ (Info over de bouwstenen van de zelfdeterminatietheorie en motivatie, sd)

De autonomie van een persoon staat onder druk wanneer de omgeving waarin de persoon functioneert, hem weinig of geen gelegenheid biedt voor het maken van eigen keuzes of stellen van eigen handelingen. Hierdoor neemt de autonomie van de persoon af. Zodoende is de persoon geneigd om zijn keuzes te laten bepalen door invloeden van buitenaf, zoals een beloning en een aanwijzing van anderen. Dit kan voorkomen als een jongere verplicht wordt om naar school te gaan, een jongere verplicht wordt om de afwas te doen zonder naar zijn mening te vragen, ...³⁷

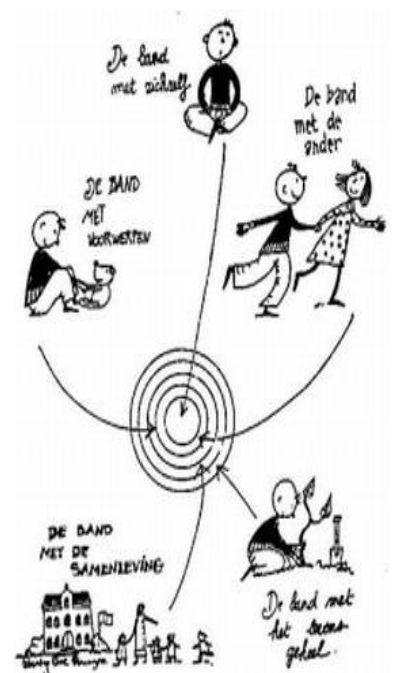
De manier waarop ouders hun kinderen opvoeden heeft veel invloed op het autonoom functioneren van hun kinderen. Zo kunnen kinderen autonomer functioneren wanneer de ouders erkenning zouden geven aan de gevoelens van hun kinderen, wanneer ze hen keuzes zouden aanbieden, wanneer ze de initiatieven van hun kinderen zouden aanmoedigen, ... Hierbij zouden jongeren fouten mogen maken, zodat ze daaruit kunnen leren.

2.1.1.2 Tweede bouwsteen: Verbondenheid

Voor de behoefte 'verbondenheid' is het belangrijk om positieve relaties te hebben met anderen. Hiervoor is het ook van belang om door anderen geaccepteerd en gewaardeerd te worden, alsook omgekeerd. Door zorg te bieden aan anderen en interesse te tonen, kan er een verbinding gecreëerd worden met anderen. Door verbondenheid zou respectloos gedrag aangepakt kunnen worden. Wanneer een dader een slachtoffer kwaad aandoet, is er sprake van het ontbreken of verbreken van een band.³⁸

Verbondenheid bestaat uit 5 bestaansdimensies:

- Band met zichzelf
  - Bijvoorbeeld: jezelf beter leren kennen, gevoelens verwoorden
- Band met de anderen
  - Bijvoorbeeld: samen activiteit organiseren en uitvoeren
- Band met de voorwerpen/materialen
  - Bijvoorbeeld: sieraad gekregen van ouder die overleden is, zorg dragen voor de spullen van de andere persoon
- Band met de groep, samenleving, cultuur
  - Bijvoorbeeld: jongeren en ouders op de hoogte houden van de bewonersvergadering
- Band met het levensgeheel, de natuurlijke kringloop
  - Bijvoorbeeld: kennis maken met andere culturen

³⁷ (Info over de bouwstenen van de zelfdeterminatietheorie en motivatie, sd)

³⁸ (Info over de bouwstenen van de zelfdeterminatietheorie en motivatie, sd)

2.1.1.3 Derde bouwsteen: Competentie

Een competentie kan omschreven worden als “een geheel van kennis, gedrag en vaardigheden die een persoon bezit of moet bezitten om een bepaalde activiteit met succes te kunnen uitoefenen”³⁹.

Competenties kunnen ervoor zorgen dat personen zich kunnen inzetten en een taak met de juiste kennis en kunde kunnen volbrengen. Mensen willen het gevoel hebben dat ze bekwaam en ergens geschikt voor zijn. Door de nodige kennis te hebben en deze te kunnen inzetten, zouden mensen goed werk kunnen leveren. Er zijn verschillende manieren om het besef van de eigen competenties te verhogen. Dit zou kunnen door uitdagende taken te geven, duidelijke en positieve verwachtingen te geven, positieve feedback te geven, ...⁴⁰

2.1.2 Vierde bouwsteen: Aspiraties en waarden

Aspiratie is een innerlijke drijfveer van personen, een drijfveer die richting geeft aan keuzes die personen willen waarmaken. De vraag waarom we iets doen, zou beantwoord kunnen worden met een hele reeks motieven, zoals de behoefte om ergens bij te horen, het bijleren van bepaalde zaken, het verschil kunnen maken, ...⁴¹

Edward L. Deci en Richard M. Ryan maakten een onderscheid tussen 2 soorten aspiraties bij personen. Deze hebben enerzijds intrinsieke aspiraties, bijvoorbeeld gezondheid, relaties, ... en anderzijds extrinsieke aspiraties, bijvoorbeeld succes, bewondering, ...⁴²

Bij de intrinsieke aspiraties liggen de doelen dicht bij de persoon en op dezelfde lijn als de psychologische basisbehoeften, zijnde competentie, verbondenheid en autonomie. Het nastreven van de intrinsieke doelen zou kunnen helpen om de basisbehoeften te vervullen waardoor het welbevinden zou kunnen toenemen. Bij de extrinsieke aspiraties daarentegen liggen de doelen buiten de persoon en zijn ze afhankelijk van derden en situaties. Hierdoor zou het welbevinden van personen kunnen verminderen omdat er hoge verwachtingen zijn. Wanneer deze niet uitkomen, kan het welbevinden afnemen.⁴³

De aspiraties zijn gekoppeld aan waarden. Waarden kunnen zelf ontwikkeld worden, maar krijgen personen vaak reeds mee vanuit hun opvoeding. Waarden en aspiraties geven samen toegang tot autonome motivatie (achteraf uitgelegd bij extrinsieke motivatie). Hoe bewuster personen zijn van hun waarden en aspiraties, hoe meer zin en betekenis ze zouden kunnen geven aan hun leven en hoe hoger hun motivatie zou kunnen worden.⁴⁴

---

³⁹ (Inge & Mieke, 2012)

⁴⁰ (Info over de bouwstenen van de zelfdeterminatietheorie en motivatie, sd)

⁴¹ (Info over ZDT, sd)

⁴² (Info over ZDT, sd)

⁴³ (Info over ZDT, sd)

⁴⁴ (Info over ZDT, sd)

2.1.3 Vijfde bouwsteen: Waarderend samenwerken

Waarderend samenwerken ondersteunt volgens de theorie de 4 andere bouwstenen en kan ervoor zorgen dat mensen meer autonomie in hun 'werk' ervaren en zich competentier en meer verbonden gaan voelen. Waarderend samenwerken vertrekt vanuit het samenwerken met anderen en vanuit het gezamenlijk aanpakken van problemen.⁴⁵

Enkele voorbeelden:

1. Mensen aanmoedigen om te zoeken naar oplossingen, vragen waar ze naartoe willen, vragen hoe ze hun toekomst zien, ... zijn hulpmiddelen om de autonomie van mensen te ondersteunen.
2. Mensen complimenteren, positieve feedback geven, ... zijn hulpmiddelen om mensen te ondersteunen in hun competenties.
3. Luisteren naar de anderen hun verhalen, herkaderen van negatieve gebeurtenissen, ... zijn hulpbronnen die kunnen helpen bij de verbondenheid met andere mensen.

Al deze bouwstenen samen vormen de basis voor motivatie. Aan de hand van deze 5 bouwstenen wordt er nagegaan wat jongeren precies nodig hebben om gemotiveerd te worden. Indien één van deze bouwstenen ontbreekt, zal er geen of weinig motivatie zijn. Er bestaan verschillende soorten van motivatie.

2.2 Verschillende soorten van motivatie

Wanneer intrinsieke of extrinsieke motivatie geïnternaliseerd is, zou dit kunnen leiden tot een hogere tevredenheid van de activiteit of van het uitoefenen hiervan.

2.2.1 Intrinsieke motivatie

De zelfdeterminatietheorie stelt dat de vervulling van de psychologische basisbehoeften noodzakelijk is voor de intrinsieke motivatie, het ervaren van welzijn, het optimaal functioneren, de psychologische groei en de vitaliteit.

Alle mensen kennen en / of hebben een intrinsieke motivatie. Ze doen dingen die ze interesseren en plezierig vinden om te doen. Er wordt gehandeld zonder tussenkomst van andere personen en / of factoren, zodat ze nieuwe vaardigheden en kwaliteiten leren kennen. De intrinsieke motivatie hangt af van de gebeurtenissen in de omgeving. Dingen zoals het gebruik van straffen, beloningen, ... zouden de intrinsieke motivatie kunnen belemmeren. Andere dingen zoals het geven van positieve feedback, het geven van keuzevrijheid, het geven van inspraak, ... zouden de intrinsieke motivatie daarentegen kunnen bevorderen.⁴⁶

---

⁴⁵ (Info over ZDT, sd)

⁴⁶ (Info over de bouwstenen van de zelfdeterminatietheorie en motivatie, sd)

2.2.2 Extrinsieke motivatie

In tegenstelling tot de intrinsieke motivatie is er sprake van extrinsieke motivatie wanneer personen iets doen om iets te bereiken of om iets ongewenst te voorkomen. De activiteit op zich is niet motiverend, men doet het louter omdat het een middel is om een doel te bereiken. Zo gaan mensen werken om geld te verdienen of om promotie te maken. Er wordt wel gehandeld met tussenkomst van andere personen en factoren waardoor mensen van buitenaf worden geprikkeld.⁴⁷

2.2.3 Autonome motivatie

Er kan ook sprake zijn van autonome motivatie, ook wel de 'eigen zin' genoemd. Hiermee wordt bedoeld dat men volledig achter hetgeen staat wat men doet. De vrije wil is dus sterk aanwezig. Wanneer jongeren autonoom gemotiveerd zijn, kunnen hun psychologische behoeften meer bevredigd worden, alsook andersom.⁴⁸

Ik heb gemerkt dat motivatie bij jongeren van groot belang is om al dan niet deel te nemen aan de bewonersvergadering. Wanneer de motivatie van de jongeren is achterhaald, zouden de jongeren aangespoord kunnen worden tot participatie aan de hand van zijn / haar motivatie. Wanneer jongeren geïnformeerd worden over de bewonersvergadering, kan de jongere zelf kiezen hier al dan niet aan deel te nemen. Het niveau van participatie speelt dus een grote rol. Zo heb ik gemerkt dat wanneer jongeren steeds betrokken worden bij de bewonersvergadering, ze meer gemotiveerd zijn.

---

⁴⁷ (Info over de bouwstenen van de zelfdeterminatietheorie en motivatie, sd)

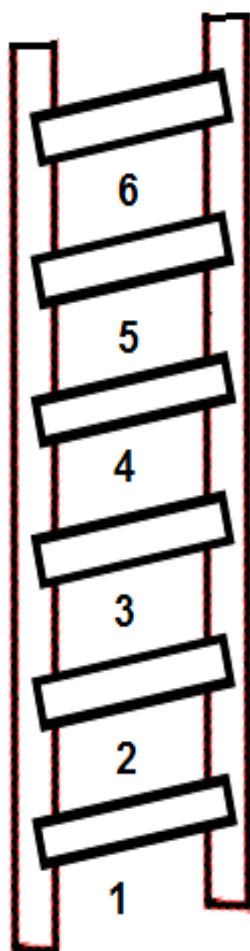
⁴⁸ (Info over de bouwstenen van de zelfdeterminatietheorie en motivatie, sd)

3 Jongerenparticipatie

Het niveau van jongerenparticipatie kan beoordeeld worden door middel van 2 participatiemodellen: de participatieladder en het participatiemodel van Shier.

3.1 Participatieladder

De participatieladder van Roger Hart, ontwikkeld in 1992, is een aangepaste manier om na te denken over de participatie van jongeren. Participatie kan op verschillende niveaus plaatsvinden. We starten bij de onderste trede en eindigen bij de laatste en hoogste trede. Hoe hoger op de ladder, hoe hoger het niveau van participatie. Het vermogen van jongeren om deel te nemen hangt af van hun ontwikkeling. Hierdoor bevindt elke jongeren zich op een eigen niveau van participatie.⁴⁹ De niveaus worden uitgelegd aan de hand van de theorie:

Zelfbestuur: jongeren nemen het initiatief voor het organiseren van een activiteit. Hierbij hebben begeleiders enkel een begeleidende rol. Dit werkt stimulerend voor de jongeren. De jongeren hebben de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de activiteit slaagt of dat de doelstelling wordt behaald.

Meebeslissen: jongeren en begeleiders nemen samen het initiatief voor het organiseren van een activiteit. Deze vorm van participatie werkt ondersteunend voor de jongeren aangezien ze samen met de begeleiders de activiteit organiseren.

Coproduceren of samenwerken: de jongeren en de begeleiders nemen samen het initiatief voor een activiteit zonder gezagsverschil. Zodoende werken ze dus samen.

Adviseren: jongeren worden betrokken bij de onderdelen van de activiteit. Er wordt eveneens naar hun mening en / of advies gevraagd.

Consulteren of raadplegen: de activiteit wordt gepland en / of uitgevoerd door begeleiders. De jongeren worden hierbij niet geïnformeerd doch enkel geraadpleegd, wat wil zeggen dat de begeleiders advies vragen aan de jongeren en hier al dan niet rekening mee houden. Het is belangrijk dat de jongeren de activiteit begrijpen en de activiteit afgestemd wordt op hun ideeën en interesses.

Informeren: de activiteit wordt gepland en / of uitgevoerd door begeleiders. De jongeren worden enkel geïnformeerd. Het is een middel dat in eender welke participatievorm of –proces gebruikt kan worden. Informeren dient vooral voor personen met onduidelijkheden.

Door middel van de participatieladder kan de participatie van jongeren gestimuleerd worden in de praktijk. De participatieladder kan ook gelinkt worden aan het participatiemodel van Shier, dat gebaseerd is op de 5 laagste niveaus van de participatieladder. Het hoogste niveau, zelfbestuur, komt bij het participatiemodel van Shier niet aan bod.

⁴⁹ (Info over de participatieladder, sd)

3.2 Participatiemodel van Shier

Het participatiemodel van Shier is een bruikbaar instrument voor organisaties om het theoretische participatieproces van jongeren om te zetten in de praktijk. Aan de hand van dit model kunnen hulpverleners namelijk de plaats van de jongeren in het participatieproces vaststellen en zo de volgende stappen bepalen om de participatie te verhogen of te verlagen.

Binnen het model van Shier zijn er vijf participatieniveaus, welke zijn gebaseerd op de laagste niveaus van de participatieladder: informeren, consulteren, overleggen, adviseren en beslissen. Bijkomend wordt op ieder niveau een onderscheid gemaakt in drie stadia van integratie, namelijk openingen, kansen en verplichtingen. Eerst zijn er bepaalde voorwaarden die nodig zijn, zodat jongeren kunnen participeren. Deze voorwaarden link ik met de bewonersvergadering.

3.2.1 Voorwaarden voor jongerenparticipatie

Wanneer er een evenwicht is tussen drie elementen, zijnde uitdaging, capaciteit en verbondenheid, zetten jongeren zich actief in voor iets. Maar ook voor begeleiders is het belangrijk dat er een evenwicht bestaat tussen de drie elementen.

→ Uitdaging:

Wanneer er zich een aanzet tot participeren voordoet, zou deze een uitdaging voor de jongeren kunnen inhouden. Deze uitdaging kan inspelen op een persoonlijke interesse of op een maatschappelijk thema waar de jongeren zich door aangetrokken voelen. De agendapunten van de bewonersvergadering zou de jongeren op de één of andere manier kunnen prikkelen waardoor ze gemotiveerd van kunnen worden. Bovendien zouden ze ook aangezet kunnen worden om over eventuele drempels te stappen en actief deel te nemen.⁵⁰ De motivatie van de jongeren om deel te nemen en te blijven deelnemen, zou kunnen afhangen van het samenvallen van de doelen van de begeleiders met de doelen van de jongeren. Het zou van belang kunnen zijn om op voorhand het onderwerp of het thema van de bewonersvergadering te bespreken zowel in team als met de jongeren.⁵¹

Een bewonersvergadering is een instrument om de bewoners van 17-plus samen te brengen. Hierin kunnen de jongeren agendapunten aanhalen zoals het sorteren van afval, de keuze voor ontbijt, het leren koken, ... De regels, afspraken of ideeën van de jongeren worden meegenomen naar de teamvergadering waar bekeken wordt wat wel en niet kan. De begeleiders zouden kunnen kijken of er gebruik gemaakt kan worden van de ideeën die de jongeren tijdens de bewonersvergadering naar voren brengen. Dit wil echter niet zeggen dat de begeleiders de jongeren hun zin zouden moeten geven. De begeleiders geven door aan de jongeren op welke manier ze rekening hebben gehouden met de jongeren. Dit doorgeven aan de jongeren kan negatief of positief zijn, maar hier zou er best wel een evenwicht in kunnen zijn.

---

⁵⁰ (Info over de voorwaarden van jongerenparticipatie, sd)

⁵¹ (Info over de voorwaarden van jongerenparticipatie, sd)

→ Capaciteit:

Naast een uitdaging zouden begeleiders de jongeren kunnen motiveren door gebruik te maken van hun capaciteiten. Capaciteit veronderstelt specifieke kennis, ervaringen en vaardigheden. Uitdaging en capaciteit zijn in balans doordat jongeren een behoefte voelen om iets te doen of iets te veranderen en daarvoor de vereiste competenties nodig hebben. Een tekort aan capaciteit zou kunnen leiden tot machteloosheid en frustratie omdat jongeren het verschil willen kunnen maken. Wanneer er een gebrek aan uitdaging zou zijn, kan dit leiden tot routinegedrag en zinloosheid. Jongeren zouden achteraf een nieuwe doelstelling hebben / krijgen zodat ze hier naartoe kunnen werken, net zoals aan zichzelf. Hierdoor is het ook belangrijk om realistische doelen op te stellen.⁵²

Begeleiders zouden gebruik kunnen maken van de ideeën of een gedeelte van de ideeën die jongeren naar voren brengen op de bewonersvergadering. Als begeleider kan men rekening houden met onder andere de spanningsboog die zich bezighoudt met de vraag: hoelang kunnen de jongeren hun aandacht ergens op richten? De dynamiek van de groep kan op dat moment een bepalende factor zijn, waardoor de begeleiders rekening kunnen houden met de groep die aanwezig is. De groep kan enerzijds op elkaar afgestemd zijn, maar anderzijds ook helemaal niet.

→ Verbondenheid:

Als laatste moeten jongeren zich ook verbonden voelen met andere personen, ideeën, ... Met wie of wat de jongeren zich verbonden voelen, bepaalt mee waarvoor ze zich actief inzetten. Zo kunnen de jongeren zich afvragen: Gaan mijn vrienden? Welke begeleider is aanwezig? Is het thema interessant? .... Daarnaast kan er ook de vraag gesteld worden of er externe vrienden van de jongeren aanwezig mogen zijn op de bewonersvergadering.

Het is eveneens van belang dat een begeleider nagaat of de noodzaak bestaat om een zekere regelmaat in te voeren, zoals enkel een bewonersvergadering als er een agendapunt is, elke week een bewonersvergadering, ... Of deze bestaat is afhankelijk van de hoeveelheid verbondenheid die nodig is. Dit hangt samen met de groep jongeren die zich bevinden in de organisatie en de nood die de jongeren hebben aan verbondenheid. Het participatiemodel van Shier stelt vast dat jongeren verbondenheid nodig hebben om samen te werken aan een uitdaging. Wanneer begeleiders jongeren zouden verplichten om deel te nemen aan de bewonersvergadering kunnen begeleiders niet uitmaken of de jongeren zich actief inzetten. Wel zouden ze dit kunnen afleiden uit de non-verbale communicatie die de jongeren uiten. Het verplichten van de jongeren kan echter ook betekenen dat begeleiders alle jongeren nog eens samen wilt hebben of dat ze de jongeren willen informeren over de regels. Zo kan het een verplichting zijn wanneer het in een situatie van nood is zoals regels omtrent drugs, crisis, ... Wettelijk moet de bewonersvergadering 1 keer per maand georganiseerd worden voor de inspectie van de Wiekslag.

---

⁵² (Info over de voorwaarden van jongerenparticipatie, sd)

Wanneer er aan de voorwaarden van participatie is voldaan, zou men tot werkelijke participatie overgaan. Jongeren laten participeren moet gebeuren met een duidelijke doelstelling. Afhankelijk van deze doelstelling, kan het niveau van participatie bepaald worden.

3.2.2 Participatieniveaus⁵³

Op elk niveau worden jongeren uitgenodigd om te participeren. Hierbij hebben ze zelf het recht en de verantwoordelijkheid om te kiezen of ze hier al dan niet op ingaan. Het niveau zou afgestemd kunnen worden op de mogelijkheden en de beperkingen van de jongeren. De niveaus worden uitgelegd aan de hand van de theorie:

- Niveau 1: Informeren
Jongeren worden geïnformeerd over hun rechten en plichten in een taal die ze verstaan. Het luisteren naar en het observeren van jongeren staat centraal. Hun stem wordt gehoord, maar ze moeten wel zelf de stap nemen om hun mening te verkondigen. Hierbij worden de jongeren niet gestimuleerd noch tegengewerkt. De begeleiders moeten voornamelijk klaarstaan om te luisteren.
- Niveau 2: Consulteren
Jongeren houden vaak hun mening voor zich. Redenen / drempels hiervoor zijn legio zoals het gebrek aan zelfvertrouwen, aan weinig communicatievaardigheden, aan laag zelfvertrouwen, ... Begeleiders kunnen jongeren ondersteunen en hun de kans geven om hun mening te uiten. Jongeren krijgen steun en worden gestimuleerd om hun visies uit te drukken. Feedback is hier belangrijk.
- Niveau 3: Overleggen
Jongeren worden gevraagd om hun mening te verkondigen en het is van belang om hiermee rekening te houden. Begeleiders moeten hierin zorgen voor een evenwicht. Zo moet er niet altijd rekening gehouden worden met de mening van jongeren, maar kan hun mening ook genegeerd worden.
- Niveau 4: Adviseren
Op dit niveau wordt gesproken van actieve participatie. Bij de vorige niveaus worden jongeren gestimuleerd om hun mening te zeggen en wordt er geen uitspraak gedaan over in welke mate er rekening wordt gehouden met de mening van de jongeren. Op dit niveau is dat wel zo: de jongere wordt actief betrokken op het moment dat er beslissingen worden genomen.
- Niveau 5: Beslissen
Het wordt vanzelfsprekend geacht dat jongeren deel gaan uitmaken van het besluitvormingsproces. De jongeren beslissen mee en dragen een deel van de verantwoordelijkheid. De macht van het nemen van beslissingen en het dragen van verantwoordelijkheid is gedeeld / verdeeld tussen de begeleiders en de jongeren.

---

⁵³ (Info over jongerenwelzijn inzake het participatiemodel van Shier, 2010)

3.2.3 Stadia van integratie

Wanneer jongeren en begeleiders klaar zijn om met een bepaald niveau te beginnen wordt er gesproken van de opening. Hierna begint het stadium van de kansen waarin vaardigheden, kennis en / of nieuwe procedures worden ontwikkeld. Tot slot is er het stadium van de verplichting die geldt voor de hele organisatie.

→ Openingen⁵⁴

Wanneer een hulpverlener akkoord gaat om op een participatieniveau te werken wordt er van de opening gesproken. De hulpverlener gaat een persoonlijk engagement aan om op een bepaalde manier te werken. Hij focust zich op het geven van kansen vanuit de betrokkenheid naar de jongeren en het geloof in hun mogelijkheden. De hulpverlener moet de bereidheid hebben tot zelfreflectie. Hij zou moeten beginnen bij zichzelf en niet bij de jongeren. De hulpverlener zou vooral de jongeren kunnen aanmoedigen, kunnen geloven in hun mogelijkheden en ze actief kunnen betrekken bij het hulpverleningsproces.

→ Kansen⁵⁵

Hulpverleners en organisaties beschikken over genoeg mogelijkheden opdat jongeren actief betrokken worden bij het hulpverleningsproces. Hierdoor kan de hulpverlener / organisatie aan jongeren de kans bieden om de vooropgestelde doelstellingen te realiseren en om vaardigheden zoals luisteren, onderhandelen, samenwerken, keuzes maken en zelfreflectie eigen te maken.

→ Verplichtingen⁵⁶

Vanuit het beleid wordt verwacht dat hulpverleners te werk gaan op een participatieniveau waardoor het systeem wordt ingebouwd in de organisatie. Hierdoor kan er een eigen werking ontstaan. Participatie wordt dus ingezet om een doel van het beleid te bereiken. Zo moet de bewonersvergadering wettelijk 1 keer per maand georganiseerd worden voor de inspectie van de Wiekslag.

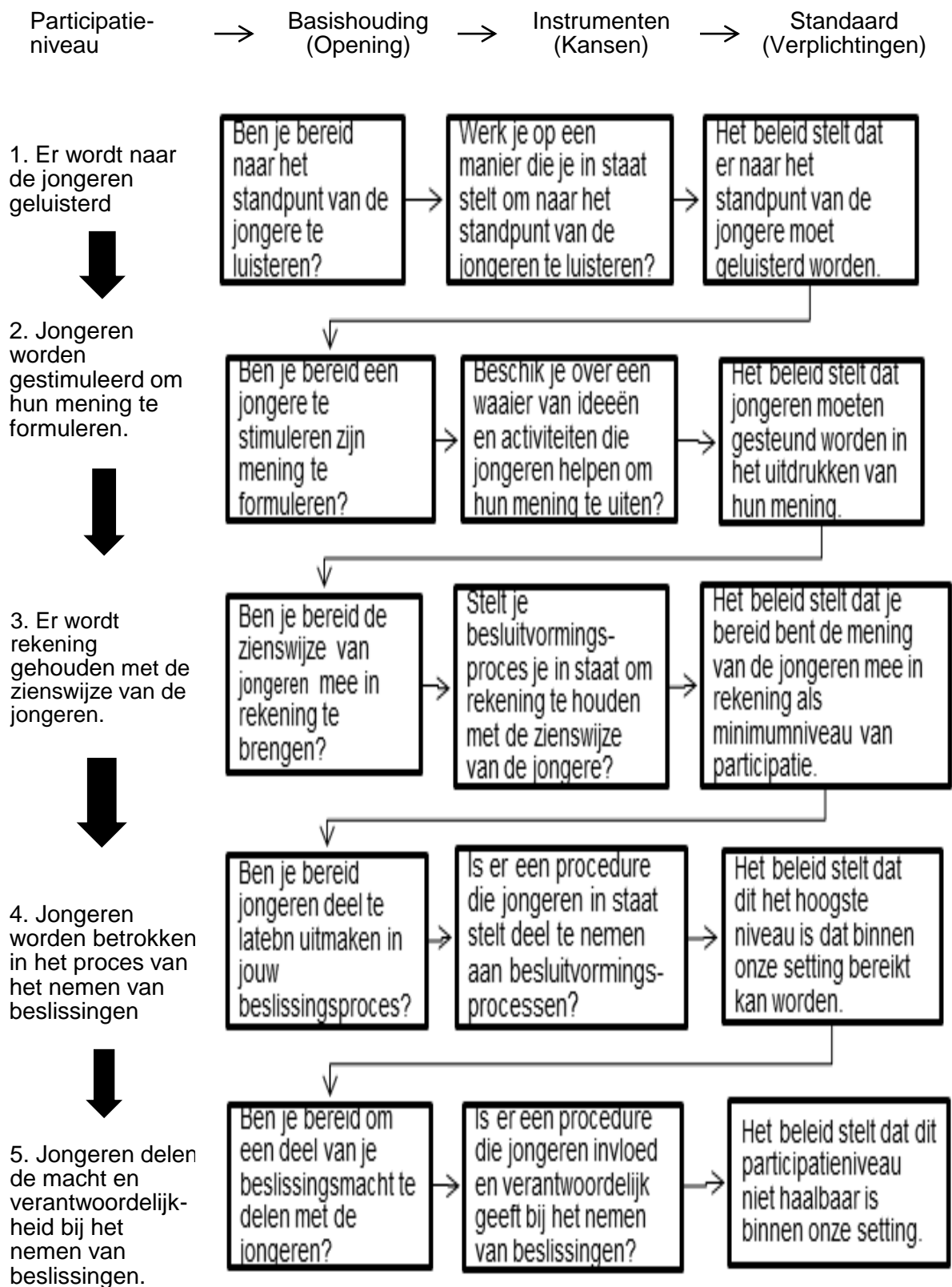
---

⁵⁴ (Info over jongerenwelzijn inzake het participatiemodel van Shier, 2010)

⁵⁵ (Info over jongerenwelzijn inzake het participatiemodel van Shier, 2010)

⁵⁶ (Info over jongerenwelzijn inzake het participatiemodel van Shier, 2010)

3.2.4 Schematische voorstelling van het participatiemodel van Shier

---

III. Praktijk

---

1 Onderzoeksmethode

Maandelijks vindt er een bewonersvergadering plaats. Begeleiders hebben ondervonden en aangegeven dat deze frequent niet plaatsvinden. Daarom wil ik tijdens mijn eindwerk uitzoeken wat jongeren zoeken en nodig hebben om te kunnen participeren in een bewonersvergadering. Dit onderzoek ik tijdens een maandelijkse bewonersvergadering, waarin de praktische zaken en het verloop van de activiteit Walibi wordt besproken.

1.1 Draaiboek

Ik heb gekozen voor de participerende observatie van jongeren tijdens een bewonersvergadering, waarbij ik tracht te observeren in welke mate jongeren participeren wanneer het gaat over het organiseren van een activiteit, namelijk een uitstap naar Walibi. Dit is mijn onderwerp in deze onderzoeksmethode. Ik beschrijf de participerende observatie aan de hand van een draaiboek.

Het draaiboek wordt eerst gebruikt ter voorbereiding van de activiteit om na te gaan waar er overal rekening mee zou moeten worden gehouden. Vervolgens kan het eventueel nogmaals als hulpmiddel gebruikt worden bij het organiseren van een andere activiteit. Het draaiboek kan ervoor zorgen dat zowel de begeleiding als de jongeren gaan nadenken over de wijze waarop een activiteit zou kunnen verlopen. Voor dit onderzoek baseer ik me op de theorie van de participerende observatie die terug te vinden is op de site: www.cs.ru.nl/~tomh/onderwijs/om2%20%282005%29/om2_files/syllabus/kwalitatief.pdf.

Binnen de participerende observatie wordt de term onderzoeker frequent gebruikt. De onderzoeker observeert in het veld, neemt deel aan de alledaagse activiteiten en verzamelt zo informatie onder normale omstandigheden. Met observeren wordt niet alleen kijken bedoeld, maar tevens waarnemen in het algemeen.⁵⁷ Omdat ik het onderzoek uitvoer, vervul ik hier de rol van onderzoeker. Ik bespreek met één van de 4 begeleiders van 17-plus, waarmee ik de activiteit uitvoer, de voorbereiding van de bewonersvergadering. Deze komt aan bod bij het deel 'de voorbereiding'. Als onderzoeker neem ik eveneens deel aan de voorbereiding van de activiteit waardoor ik in contact kom met de jongeren en de begeleidster. Aan de bewonersvergadering zelf daarentegen neem ik, als onderzoeker, weinig deel. Tijdens de bewonersvergadering observeer ik vooral de jongeren en de begeleidster. Mijn betrokkenheid en deelname wisselt af naargelang de beslissingen die er genomen worden. Dit wordt duidelijk bij het deel 'de observatie'.

Deze bewonersvergadering is de onderzoekssituatie waaruit ik gegevens verkrijg door een directe waarneming. Ik, als onderzoeker, ben daarbij zelf het onderzoeksinstrument. Welke rol ik als onderzoeker in het veld kan aannemen, is een belangrijke vraag met betrekking tot de participatie. Deze is best dynamisch vanwege het afhankelijk zijn van de omstandigheden. Tijdens de observatieperiode kan ik alsnog kiezen voor een andere rolinvulling. Zo kan ik bijvoorbeeld eerst intensief participeren aan de voorbereiding en achteraf, bij de observatie, nog nauwelijks.

---

⁵⁷ (Info over participerende observatie, 2005)

Deze meest passende rolinvulling hangt af van verschillende factoren:

- Mate van participatie: nauwelijks -- intensief
- Zichtbaarheid en bekendheid: verborgen -- open
- Rolconstructie: bestaande -- nieuwe
- Betrokkenheid: distantie -- engagement

Deze vier factoren zullen besproken zowel voor mijn rol als onderzoeker, als voor de rol van de jongeren en de begeleidster.

1. Mate van participatie: nauwelijks – intensief

a. Rol onderzoeker (ik) Nauwelijks | Intensief

Ik neem deel aan de voorbereiding van de bewonersvergadering en aan de activiteit Walibi. Daartegenover staat dat ik nauwelijks deelneem aan de beslissingen die er tijdens de bewonersvergadering naar voren komen. Dit is afhankelijk van de beslissingen die er genomen worden. Mijn betrokkenheid is bijvoorbeeld groter wanneer de jongeren mij aanwijzen voor het halen van de lunch. Tijdens de observatie zal mijn rol voornamelijk bestaan uit het observeren van de jongeren en de begeleidster waarbij ik focus op hun gedragingen en uitspraken.

b. Rol jongeren Nauwelijks | Intensief

De jongeren participeren intensief en actief aan de beslissingen tijdens de bewonersvergadering. In sommige beslissingen, zoals het bestellen van de kaarten van Walibi, hebben de jongeren evenwel geen inspraak. Dit wordt verder verduidelijkt in het deel 'de voorbereiding'. Ook nemen ze niet deel aan de voorbereiding van de activiteit. Ze worden wel geïnformeerd over de uitstap naar Walibi.

c. Rol begeleidster / voorzitter Nauwelijks | Intensief

De begeleidster neemt deel aan de voorbereiding en de bewonersvergadering van de activiteit Walibi, alsook aan de activiteit zelf. Bij de bewonersvergadering neemt zij de rol van voorzitter op zich en leidt ze deze. Hierbij vertelt ze wat het doel is van deze bewonersvergadering en zorgt ze ervoor dat er niet door elkaar gesproken wordt en dat alles aan bod komt.

2. Zichtbaarheid en bekendheid: verborgen – open

a. Rol onderzoeker (ik) Verborgen | Open

Mijn rol als onderzoeker is een open rol omdat deze zichtbaar en kenbaar is bij de jongeren en de begeleidster. Ze hebben kennis van mijn rol, namelijk dat ik observator ben tijdens de bewonersvergadering. De jongeren zijn op de hoogte van mijn onderzoek in functie van mijn eindwerk.

b. Rol jongeren Verborgen | Open

De rol van de jongeren is eveneens open omdat zij weten wat de bedoeling is van de bewonersvergadering. Samen met de begeleidster heb ik de jongeren op de hoogte gebracht wat we van hun tijdens de bewonersvergadering verwachten, namelijk

inspraak en het deels opnemen van hun verantwoordelijkheid zoals de lunch gaan halen, nagaan wat de andere jongeren willen als lunch, ...

c. Rol begeleider / voorzitter   Verborgen | Open

De rol van de begeleider, als voorzitter, is open omdat de jongeren kennis hebben van deze rol. Ik, als observator, heb ook kennis van deze rol omdat ik reeds een bewonersvergadering heb gevolgd waarbij een begeleider de rol van voorzitter op zich neemt. Hierdoor weten de jongeren wat de bedoelingen en taken van de voorzitter zijn.

3. Rolconstructie: bestaande – nieuwe

a. Rol onderzoeker (ik)   Bestaande | Nieuwe

Ik neem bij de bewonersvergadering een niet-bestaande, nieuwe rol aan omdat tijdens maandelijkse bewonersvergaderingen in 17-plus nooit een observator aanwezig is geweest. Nog nooit heeft iemand de gedragingen, uitspraken of participatie van de jongeren tijdens de bewonersvergadering beschreven.

b. Rol jongeren   Bestaande | Nieuwe

De jongeren vervullen zowel een nieuwe als een bestaande rol. Bij de maandelijkse bewonersvergaderingen mogen jongeren hun mening naar voren brengen, maar beslissen ze niets. Dit is hun bestaande rol. Tijdens deze bewonersvergadering wordt er echter ook rekening gehouden met hun mening en mogen ze zelf taken op zich nemen. Dit is hun nieuwe rol.

c. Rol begeleider / voorzitter   Bestaande | Nieuwe

De begeleider neemt geen nieuwe rol aan omdat er tijdens de maandelijkse bewonersvergadering eveneens een voorzitter is die deze leidt. De voorzitter kan zowel een begeleider als een jongere zijn. Bij deze bewonersvergadering neemt de begeleider de rol van de voorzitter op zich en bespreekt ze de activiteit. Zowel de jongeren als ik hebben weet van deze rol vanwege de maandelijkse bewonersvergadering. Bij deze bewonersvergadering wordt er nu meer aandacht besteed aan de voorbereiding.

4. Betrokkenheid: distantie – engagement

a. Rol onderzoeker (ik)   Distantie | Engagement

Ik heb een grote betrokkenheid met de jongeren in het onderzoek. Ik kan me inleven in de jongeren omdat ik hen doorheen mijn stageperiode beter heb leren kennen. Ik ben betrokken bij het onderzoeksprobleem omdat ik gekozen heb voor dit onderzoek.

b. Rol jongeren   Distantie ? Engagement

De betrokkenheid van elke jongere is afhankelijk van hun inbreng. Hoe meer inbreng ze hebben, hoe meer betrokken ze zijn. De inbreng van elke jongere komt naar voren bij het deel 'de observatie' waarin duidelijk zal worden weergegeven hoe groot hun betrokkenheid is.

c. Rol begeleidster / voorzitter

Distantie ----- Engagement

Doordat de begeleidster werkt in de organisatie voelt zij zich behoorlijk betrokken met de jongeren. Het is een taak die bij haar werk hoort om de bewonersvergadering op een goede manier te leiden.

Na deze duiding van de rolinvulling, observeer, beschrijf en interpreteer ik de voorbereiding op de activiteit. De gedragingen van de jongeren die zichtbaar zijn tijdens de bewonersvergadering, alsook hun uitspraken beschrijf ik levensecht en zo gedetailleerd mogelijk.

1.1.1 De voorbereiding

Vanuit 17-plus kreeg ik de vraag om tijdens de paasvakantie een paar dagen stage te lopen. Ik ben een maand op voorhand, begin maart, bij de jongeren nagegaan of ze plannen hadden tijdens de vakantie. Zo hadden de jongeren de nodige tijd om na te denken wat ze in de vakantie wilden doen. Sommige jongeren gingen in de vakantie naar hun netwerk. Anderen hadden nog geen plannen vermits de vakantie nog ver weg was.

Ik vertelde aan alle jongeren afzonderlijk dat ik het idee had om naar Walibi te gaan, samen met een andere begeleidster, op dinsdag 7 april 2015. Deze activiteit heb ik uitgekozen omdat niet alle jongeren het goed kunnen vinden met elkaar. Sommige jongeren hebben ruzie en geven aan niet samen te willen deelnemen aan een activiteit. Door de jongeren apart te informeren, was de kans groter dat er meer jongeren zouden meegaan dan als ik hen allen tegelijkertijd op de hoogte zou hebben gebracht. Dan konden de jongeren elkaar immers zowel positief als negatief beïnvloeden. Uiteindelijk gingen 5 van de 9 jongeren mee naar Walibi:

- ✓ **Jongere 1 zegt:** wil meegaan naar Walibi omdat hij dan nog eens weg is van de 'instelling'. Hij vraagt of zijn broer mag meegaan die in een andere afdeling zit van de Wiekslag. Ik vertel hem dat ik dit zal navragen aan de andere begeleiders en daarna ga bellen naar de andere afdeling om te vragen of zijn begeleiders hiermee akkoord gaan. Resultaat: zijn broer mag meegaan
- ± **Jongere 2 zegt:** wil meegaan, maar kan niet omdat ze moet gaan werken
- ✓ **Jongere 3 zegt:** wil meegaan en vindt het fijn dat we met een groep gaan
- ✓ **Jongere 4 zegt:** wil meegaan als jongere 5 meegaat, want ik wil dat mijn vriend erbij is.
- ✓ **Jongere 5 zegt:** wil meegaan als jongere 4 meegaat, want ik wil dat mijn vriend erbij is.
- × **Jongere 6 zegt:** wil niet meegaan omdat hij ruzie heeft met 2 jongeren die wel meegaan.
- × **Jongere 7 zegt:** kan niet meegaan omdat ze zwanger is en daardoor niet in alle attracties mag.
- × **Jongere 8 zegt:** gaat niet graag naar een pretpark.
- ± **Jongere 9 zegt:** wil meegaan, maar kan niet omwille van een afspraak die al was vastgelegd.

De jongeren die hadden besloten mee te gaan naar Walibi, vroegen welke begeleiders zouden meegaan. Ik vertelde hen dat ikzelf samen met een andere begeleidster meeging. De jongeren vonden dit goed en waren enthousiast.

Alle begeleiders hadden samen besproken dat wie meegaat, ook deelneemt aan de bewonersvergadering zodat het verloop van de activiteit besproken kon worden. Tijdens deze bewonersvergadering zou de activiteit namelijk georganiseerd worden door de begeleiders en de jongeren samen. De jongeren die besloten hadden niet mee te gaan naar Walibi moesten niet deelnemen aan de bewonersvergadering, maar wel een andere volwaardige activiteit doen zoals naar zijn / haar netwerk gaan, ...

Vervolgens ben ik gaan samenzitten met de andere begeleidster die meeding. Ik stelde voor om een bewonersvergadering te houden met alle jongeren die mee zouden gaan naar Walibi. Hierdoor konden we de jongeren laten nadenken over hoe de dag moest verlopen. Dit ter voorbereiding van later te organiseren daguitstappen. Samen hadden we enkele vragen voorbereid die we aan de jongeren zouden voorleggen op de bewonersvergadering, zodat zij over deze vragen konden nadenken.

Voorbeeldvragen die we hebben gesteld aan de jongeren:

- ✓ Hoe laat vertrekken we?
- ✓ Hoe verplaatsen we ons?
- ✓ Wat neem je allemaal mee?
  - Hoeveel geld neem je mee?
- ✓ Neem je een lunch mee of ga je daar eten?
- ✓ Wie gaat de lunch halen?
- ✓ Ga je waardevolle spullen meepakken?
- ✓ Wie neemt er een tas mee?
- ✓ Blijven we bij elkaar?

Verder hebben we nagedacht waarover de jongeren wel of niet konden beslissen. De vragen waarover we twijfelden waren: Gaan we ze zelf laten beslissen over het vervoer? Gaan ze alles zelf regelen? Gaan ze de lunch zelf halen? ....

De activiteit moest zo goedkoop mogelijk geregeld worden. Als vervoer wilden we het busje bestellen dat de Wiekslag ter beschikking heeft. In dit busje kunnen 9 jongeren, zodat we maar met 1 auto moesten gaan. Dit busje was reeds gereserveerd door een andere afdeling van de Wiekslag en derhalve niet meer beschikbaar. Daarom heb ik naar deze afdeling gebeld om na te vragen of er een andere mogelijkheid was. Ze hadden het busje nodig voor het vervoer van de kinderen van de leefgroep sprankel naar een activiteit, zodat ze het busje niet konden missen. We hebben dan verder nagedacht over alternatieve mogelijkheden. De auto bleek de goedkoopste optie. Daarnaast rees de vraag of we de jongeren zouden laten beslissen over het halen van de lunch. De dag voorafgaand aan de activiteit, maandag 6 april 2015, was het namelijk paasmaandag waardoor de winkels gesloten waren. We besloten dat we de keuze aan de jongeren gingen overlaten. Wel mochten de jongeren de kaarten van Walibi niet zelf bestellen. In het netwerk van een van de begeleiders, is er iemand die immers bij Walibi werkt, zodat we de kaarten via deze weg met reductie kregen.

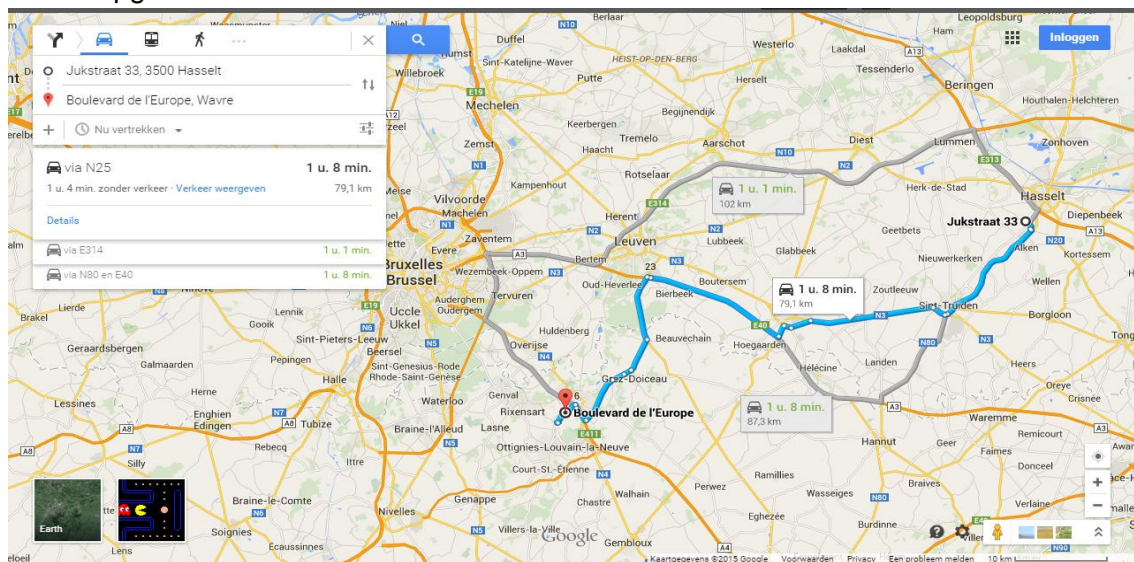
Uiteindelijk werden er dus twee beslissingen niet overgelaten aan de jongeren zelf, zijnde gaan we de jongeren zelf laten beslissen over het vervoer en gaan we de jongeren de kaarten zelf laten bestellen. Wel hebben we om hun mening gevraagd over deze kwesties. Wat betreft het

vervoer, wilden ze liever met de auto gaan omdat indien we met het busje zouden gaan, ze dan bekeken zouden worden als een 'persoon met een handicap' of mensen van een instelling. Dit wilden de jongeren niet, al was dit wel het goedkoopste vervoermiddel vanuit de Wiekslag. Wat betreft het bestellen van de kaarten, dit konden de jongeren niet omwille van het feit dat we hiervoor niet met een juist aantal personen waren om als groep gekwalificeerd te worden, zodat we geen kaarten met reductie konden krijgen. Daarom hebben wij, als begeleiders, ervoor gekozen om de kaarten zelf te bestellen en zo een reductie te krijgen.

Ter voorbereiding van de bewonersvergadering, had ik een blad gemaakt voor de lunch. Dit is terug te vinden in bijlage nummer 2. Hierop zouden de jongeren kunnen aanduiden wat ze wilden als lunch. Zowel de jongeren als ik als de andere begeleidster konden hierbij kiezen uit sandwiches met als beleg: kaas, hesp of salami. Dit is standaard in de Wiekslag zodat de jongeren niet tussen andere soorten beleg kunnen kiezen omdat deze te duur zijn.

Na de bewonersvergadering heb ik samen met de begeleidster de routebeschrijving naar Walibi opgezocht:

Daarna ben ik ook nog samen met de andere begeleidster tegen elke jongere die uiteindelijk meeding naar Walibi, gaan zeggen dat we de dag zo goed mogelijk wilden laten verlopen en dat we hiervoor graag hun mening hadden gewenst. We vertelden dat we samen een bewonersvergadering wilden houden waarin we de praktische zaken en het verloop van de dag zouden bespreken. We lieten de jongeren beslissen welke dag dat ze de bewonersvergadering wilden laten doorgaan.

Jongere 1, 2 en 4 wilden het verloop van de dag wel bespreken, maar waren niet enthousiast. Jongere 1 was enthousiaster omdat zijn broer misschien mee zou mogen naar Walibi. Voor jongere 3 maakte het niet veel uit: ze vond het allemaal oké.

Doordat de begeleidster en ik ze lieten kiezen welke dag dat ze de planning van Walibi wilden bespreken, vergrootte wij hun participatie. Jongeren die een dagbesteding hebben zoals naar school gaan of werken, gaven aan dat ze op alle dagen konden, maar het liefst in de avond omstreeks 19 uur. Jongeren zonder dagbesteding gaven aan dat het voor hen niet veel uitmaakte.

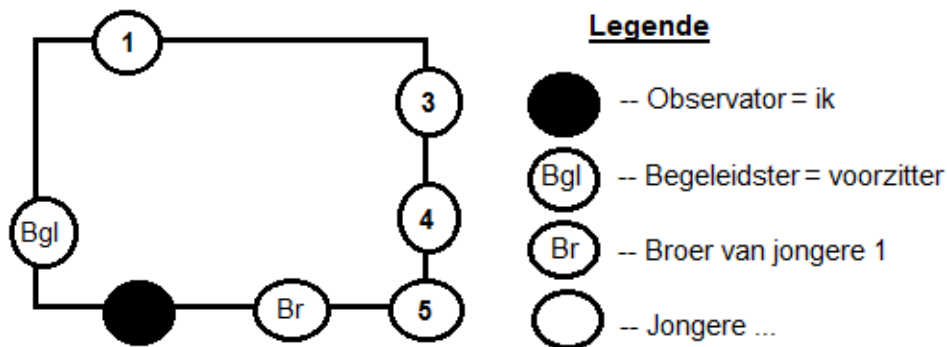
Uiteindelijk ging de bewonersvergadering door op dinsdag 31 maart 2015 om 19.00u. Hiervoor maakte ik een affiche zodat de jongeren een visueel beeld hadden van wanneer de bewonersvergadering zou doorgaan. Deze affiche is terug te vinden in bijlage nummer 3.

Op de dag van de bewonersvergadering ben ik samen met de andere begeleidster de jongeren een uur op voorhand gaan inlichten dat deze om 19.00u door zou gaan. De jongeren gaven aan dat ze het goed vonden dat we hen nog eens op de hoogte brachten. Bij sommige jongeren was het exacte uur namelijk even uit hun hoofd geglipt en hadden ze hier niet meer aan gedacht.

Na deze uiteenzetting van de voorbereiding, bespreek ik in de observatie welke jongeren betrokken zijn geweest bij de bewonersvergadering.

1.1.2 De observatie

Op dinsdag 31 maart 2015 om 19.00u ging de bewonersvergadering over Walibi door. Er waren 5 jongeren aanwezig, zijnde de jongeren die mee zouden gaan naar Walibi. Hieronder worden de aanwezigen en hun plaatsen aan de tafel weergegeven.

Jongere 3 gaf aan dat ze een beetje gehaast was omdat ze pas om 18.45u terug was van school en nog moest beginnen met het klaarmaken van haar avondeten. De begeleidster en ik vertelden dat ze best al met de voorbereiding van haar avondeten kon beginnen alvorens even naar de bewonersvergadering te komen zodat ze daarna verder kon koken.

Het verloop van de bewonersvergadering:

Inleiding:

De bewonersvergadering startte met de mededeling van de begeleidster dat we met deze groep naar Walibi zouden gaan en nu de praktische zaken en het verloop van de dag zouden overlopen. De jongeren zeiden dat dit een coole groep is en iedereen lachte. De begeleidster vermeldde dat we omstreeks 8.30 uur wilden vertrekken zodat we op tijd in het pretpark zouden aankomen. Ze vroeg aan de jongeren wat ze hiervan vonden. De jongeren antwoordden dat dit voor hen goed was, maar dat het later dan 8.30 uur zou worden omdat we de lunch nog zouden moeten gaan halen. De begeleidster gaf aan dat dit een goede opmerking was en we dan maar ten laatste om 9 uur zouden vertrekken. Daarnaast vermeldde ze eveneens dat we niet met het busje zouden gaan, maar met twee auto's. De jongeren vertelden dat ze dit veel leuker vonden omdat ze er dan niet als 'mongolen' zouden uitzien.

Tijdens de bewonersvergadering was jongere 4 met zijn gsm bezig. Jongere 1 nam actief deel: hij deelde dingen met de groep en gaf antwoord op de vragen. Jongere 3 steunde haar hoofd op haar hand en keek af en toe naar buiten. Ze keek soms naar de jongeren die aan het praten waren en knikte soms bevestigend mee.

1: Wat neem je mee als lunch?

De begeleidster vroeg aan de jongeren wat ze graag als lunch zouden willen meenemen. De jongeren stelden sandwiches voor met als beleg américain, ... De begeleidster gaf aan dat dit niet ging aangezien dit te duur zou uitvallen en te snel slecht zou worden bij een lange daguitstap. De begeleidster stelde daarom voor dat de jongeren konden kiezen tussen kaas, salami en hesp. Hierna discussieerden de jongeren niet meer over wat ze als beleg op hun sandwich wilden. Vervolgens gaf ik het blad door dat ik had voorbereid waarop ze het aantal sandwiches en de keuze voor het beleg konden aanduiden. Jongere 4 vroeg aan iedereen wat hij / zij wilden en schreef dit op.

De jongeren merkten op dat we de broer van jongere 1 buitensloten omdat we aan hem niet hadden gevraagd welke lunch hij wou. De begeleidster gaf aan dat zijn afdeling voor zijn lunch zou zorgen. De jongeren begrepen dit.

De begeleidster vroeg ook wie de lunch zou willen gaan halen. De jongeren gaven aan dat er in de buurt geen winkel om 8.00 uur open is. Ze bemerken dat ze dan verschillende bussen zouden moeten nemen om bij een winkel te geraken die wel open is om 8.00 uur. De jongeren gaven aan dat ze dan te vroeg zouden moeten opstaan. Jongere 4 vroeg daarom of wij, de begeleiders, de lunch niet zouden willen gaan halen. Ik gaf aan dat ik de lunch zou gaan halen om 8.00 uur en om 8.20 uur in de Wiekslag zou zijn.

2: Wat neem je allemaal mee?

De begeleidster vroeg wat de jongeren allemaal zouden meenemen. De jongeren denken hier zo'n 2 minuten over na. Jongere 4 zei dat hij graag een regenjas zou willen meenemen omdat het vorige keer toen ze naar Bobbejaanland waren geweest, het ook heeft geregend. Jongere 1 en 5 zeiden daarop dat ze ook een regenjas wensten mee te nemen. Jongere 3 en de broer van jongere 1 antwoorden niet op de vraag. De begeleidster vroeg daarom aan hun wat ze zouden meenemen. De 2 jongeren antwoordden dat ze de rest zouden volgen.

Jongere 5 tot slot was gehaast omdat hij nog een afspraak had en deze niet wenste te missen. Tijdens de hele bewonersvergadering stond hij al wiebelend recht. Hij riep tussendoor en stoorde de groep.

3: Wie neemt er een rugzak mee?

De begeleidster vroeg aan de jongeren wie er een rugzak zou meenemen. Omdat iedereen aangaf zijn eigen rugzak mee te willen nemen, vroegen wij, de begeleiders, of enkele jongeren geen rugzak zouden willen delen. Jongere 1 stelde voor dat hij samen met zijn broer een rugzak zou nemen. Jongere 4 en 5 gaven aan dat ze ook een rugzak zouden delen. Jongere 3 antwoordde niet op de vraag. Daarom vroeg de begeleidster aan haar of ze zelf een rugzak zou meenemen. Jongere 3 antwoordde: "ja".

Jongere 1 vroeg wat we gaan doen als het zou regenen. De andere jongeren gaven aan dat ze dit niet erg zouden vinden. Jongere 4 vertelde nogmaals dat tijdens een vorige uitstap naar Bobbejaanland nat waren geworden door de regen en daarom nu best een regenjas zouden meenemen. De broer van jongere 1 stelde voor om paraplu's mee te nemen.

Jongere 5 vroeg tussendoor of alles besproken was zodat hij kon doorgaan. De begeleidster stelde voor dat we de bewonersvergadering zouden afronden zodat hij door kon gaan. De begeleidster sloot af met de mededeling dat ze het fijn vond dat iedereen er was en dat iedereen zich goed had ingezet tijdens de bewonersvergadering. Ze vermeldde dat ze het goed vond dat iedereen zijn mening had gezegd en dat ze ernaar uitkeek om samen naar Walibi te gaan. Jongere 5 vertrok vervolgens naar zijn afspraak. Jongere 3 ging haar avondeten verder klaarmaken. De rest van de jongeren bleef aan tafel zitten en babbelden nog wat verder over andere zaken.

1.1.3 De theorie in toepassing

Aan de hand van het participatiemodel van Shier kunnen we de plaats van de jongeren tijdens de voorbereiding en de bewonersvergadering over de activiteit Walibi in het participatieproces bepalen.

Allereerst werden de jongeren geïnformeerd over het idee van Walibi. Dit betreft het niveau van informeren en er ontstaat een opening. Ik was bereid naar hun standpunten te luisteren, maar de jongeren moesten wel zelf de stap nemen om hun mening te verkondigen. Dit ligt in de lijn van de visie van 17-plus. Omwille van het feit dat de jongeren niet voor hun mening uitkwamen ben ik aan hen gaan vragen wat ze van het idee Walibi vonden. Ik stelde dus een open vraag aan de jongeren, zijnde de vraag naar hun mening over de activiteit Walibi. Dit betreft het niveau van consulteren omdat de jongeren werden betrokken doordat ze gestimuleerd werden om hun mening uit te drukken. Tijdens de observatie werden er vragen gesteld zoals 'Wie gaat er een rugzak meenemen?' of 'Wie gaat de lunch halen?'. Door het stellen van dergelijke vragen werd de jongeren nogmaals gevraagd naar en gestimuleerd om hun mening uit te drukken. Dit betreft het niveau van consulteren waarbij jongeren ondersteund worden en de kans wordt gegeven om hun mening en visie uit te drukken. 17-plus staat er wel op dat ze dit op een gepaste en respectvolle manier doen.

Tijdens deze niveaus van informeren en consulteren wordt er gesproken van het stadium 'de kansen'. Door participatie kunnen de begeleidster en ik de jongeren de kans bieden om vaardigheden eigen te maken zoals luisteren, samenwerken, omgaan met kritiek, onderhandelingsvaardigheden, ... Doordat we de jongeren actief bij het participatieproces betrekken, kunnen we de vooropgestelde doelen, namelijk een daguitstap naar Walibi goed plannen en realiseren. Wat specifiek nog het niveau van informeren betreft, werden de jongeren enkel en alleen geïnformeerd in verband met de bewonersvergadering. Samen met de andere begeleidster heb ik de jongeren geïnformeerd waarover de bewonersvergadering zou gaan, namelijk over de praktische zaken en het verloop van de dag. We vertelden tegen de jongeren dat als ze meegingen naar Walibi, ook zouden deelnemen aan de bewonersvergadering.

Wat vervolgens het niveau van overleggen betreft wordt de mening van de jongeren gevraagd. Hier kan zowel rekening mee worden gehouden als genegeerd worden. Zo wilden de jongeren niet met het busje gaan, maar met de auto. De mening van de jongeren werd genegeerd omdat het busje de goedkoopste oplossing was. Omwille van het feit dat het busje niet beschikbaar was, zijn we toch met de auto gegaan. Daarnaast vroegen de jongeren of wij, de begeleiders, de lunch niet zouden willen gaan halen. De reden hiervoor was dat ze te vroeg zouden moeten opstaan en verschillende bussen zouden moeten nemen om bij een winkel te geraken die omstreeks 8 uur 's morgens open was. De begeleidster en ik begrepen dit en stelden voor om de lunch te gaan halen. Zodoende werd hier wel rekening gehouden met de mening van de jongeren. Deze laatste kwestie betreft naast het niveau van overleggen, ook op het niveau van adviseren omdat de jongeren actief betrokken werden op het moment dat er beslissingen genomen werden.

Wat verder het niveau van beslissen betreft, delen de begeleiders en de jongeren samen de verantwoordelijkheid. Zo hebben de begeleidster en de jongeren tijdens de bewonersvergadering samen de beslissing genomen om omstreeks 9 uur te vertrekken. Omwille van het feit dat ik de lunch ging halen, was het mijn verantwoordelijkheid om tijdig in 17-plus te zijn. Zo konden de jongeren hun sandwiches klaarmaken zodat we op tijd konden vertrekken naar Walibi. Het was de verantwoordelijkheid van de jongeren dat ze al zouden klaarstaan zodat ze enkel nog hun sandwiches moesten maken.

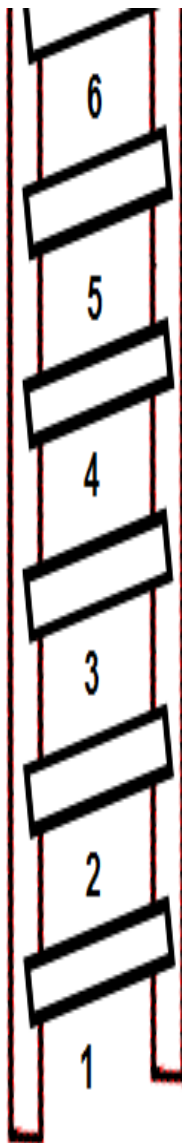
Dit alles in acht genomen, komt elk niveau van participatie naar voren, het ene niveau al wat meer dan het andere. Voor het effectief slagen van de bewonersvergadering, kan evenwel ook de voorwaarden tot participeren, zijnde uitdaging, capaciteit en verbondenheid, in grote mate aanwezig zijn.

Wat betreft de uitdaging van de jongeren, is de activiteit Walibi een persoonlijke interesse. De jongeren gingen mee uit eigen beweging en wilden actief deelnemen aan de bewonersvergadering. Na een bevraging aan de jongeren bleek dat hun doel was: de daguitstap naar Walibi goed plannen. De doelen van de jongeren en begeleiders vielen dus samen, zijnde een daguitstap naar Walibi goed voorbereiden en plannen. Dit was een realistische en haalbare doelstelling.

De begeleidster en ik maakten gebruik van de capaciteiten van de jongeren door ze te laten deelnemen aan de bewonersvergadering. Hiervoor hebben we rekening gehouden met hoelang de jongeren hun aandacht kunnen richten op iets, namelijk de spanningsboog. De bewonersvergadering duurde $\pm$ 20 minuten. Daarnaast hebben ze ervoor gezorgd dat het blad van de lunch werd ingevuld.

Tijdens de bewonersvergadering was de dynamiek van de groep op elkaar afgestemd omdat de jongeren die meegingen naar Walibi het goed met elkaar konden vinden. De verbondenheid van de jongeren speelt hierin mee. De jongeren hebben zich allemaal actief ingezet voor de bewonersvergadering omdat ze graag mee wilden gaan naar Walibi.

Aan dit participatiemodel van Shier kan de participatieladder van R. Hart gelinkt worden. De niveaus van de participatieladder komen overeen met de niveaus van het participatiemodel van Shier. Wel heeft de participatieladder één niveau extra, zijnde zelfbestuur. Hierbij nemen jongeren zelf het initiatief voor het organiseren van een activiteit. De niveaus licht ik toe door middel van de voorbereiding en observatie van de bewonersvergadering.

Zelfbestuur: dit niveau is niet aan bod gekomen tijdens de bewonersvergadering omdat de activiteit Walibi een initiatief en idee was van de begeleidster en mij.

Meebeslissen: dit niveau is niet duidelijk aan bod gekomen omdat de activiteit Walibi niet samen door de jongeren, de begeleidster en mij georganiseerd werd. Daarentegen hebben de begeleidster en ik de jongeren wel laten beslissen wie de lunch zou gaan halen.

Coproduceren of samenwerken: op dit niveau werken de jongeren en de begeleidster samen. Ter voorbereiding had ik een blad gemaakt voor de lunch zodat we te weten kwamen hoeveel sandwiches en welk beleg de jongeren wilden. Jongere 4 nam het initiatief en vroeg zowel aan de andere jongeren, als aan de begeleidster en mij wat we wilden zodat hij het blad kon invullen. Dit is een vorm van samenwerken.

Adviseren: de jongeren werden betrokken bij sommige onderdelen van de activiteit Walibi. Zo hebben de begeleidster en ik bij de voorbereiding gevraagd naar hun mening omtrent de activiteit Walibi.

Consulteren of raadplegen: de activiteit Walibi werd uitgevoerd door de begeleidster en mij. Hierbij werd naar de mening van de jongeren gevraagd. Hier werd al dan niet rekening mee gehouden. Bij de jongeren werd nagegaan wat ze van het idee Walibi vonden. Hierdoor werden ze betrokken bij het idee omtrent Walibi.

Informereren: de jongeren werden enkel geïnformeerd over het idee van Walibi en de bewonersvergadering waarin de praktische zaken en het verloop van de dag werd toegelicht. Daarnaast hebben de begeleidster en ik tegen de jongeren gezegd dat wanneer de jongeren meegingen naar Walibi, ook zouden deelnemen aan de bewonersvergadering.

Bij de zelfdeterminatietheorie kan motivatie een belangrijke rol spelen bij de jongeren om zelf in actie te komen. Zo zal een grote motivatie ertoe leiden dat de jongeren zelf deelnemen aan de bewonersvergadering omtrent de activiteit Walibi zonder hiertoe verplicht te worden. Het niveau van participatie kan dus in grote mate bepaald worden door de omvang van de motivatie. Deze kan vergroot worden door factoren die de individuele competentie, autonomie en verbondenheid ondersteunen.

Bij autonomie wordt er gecommuniceerd over het uiteindelijke doel. Zo werd er bij de activiteit Walibi gecommuniceerd over het doel, namelijk het goed plannen van de activiteit. De jongeren werden niet rechtstreeks verplicht om naar de bewonersvergadering te komen. De

begeleidster en ik vertelden tegen de jongeren dat als ze meedingen naar Walibi, ook zouden deelnemen aan de bewonersvergadering. Zodoende hadden de jongeren hun autonomie deels zelf in handen. Uiteindelijk hebben de jongeren, zoals verwacht, gekozen om naar de bewonersvergadering te komen. Ook met betrekking tot de lunch waren de jongeren in eerste instantie autonoom: aan hen werd de keuze gelaten deze zelf te gaan halen, dan wel dat de begeleidster of ik dit zou doen. Omwille van het feit dat de winkels in de buurt niet tijdig open zouden zijn, stelden ze voor dat ik de lunch zou gaan halen. Daarnaast nam jongere 4 zelf het initiatief om het blad van de lunch in te vullen.

Bij verbondenheid is het belangrijk om positieve relaties te hebben met anderen. Door het samen organiseren van een activiteit was er een band met de hele groep, namelijk tussen de begeleidster, mezelf en de andere jongeren. Tijdens de bewonersvergadering vertelden de begeleidster en ik tegen de jongeren dat als ze meedingen naar Walibi, ook deel zouden moeten nemen aan de bewonersvergadering. Werd er daarenboven geluisterd naar elkaar, zou dit zorgen voor een betere verbondenheid tussen de jongeren, de begeleidster en mij.

Bij competentie gaat het erom dat jongeren zich kunnen inzetten voor een taak / doel en deze tot een goed einde kunnen brengen. Samen met de begeleidster heb ik geprobeerd te zorgen voor een uitdagende taak. Zo hebben we de jongeren een zicht gegeven op de organisatie van de daguitstap naar Walibi. Wanneer wij, als begeleiders, vaker “dank u” zeiden tegen de jongeren, voelden zij zich gewaardeerd. Hierdoor hadden de jongeren sneller de neiging om een taak / activiteit tot een goed einde te brengen.

Bij de activiteit Walibi is er voornamelijk sprake van extrinsieke aspiraties, namelijk succes (het organiseren van een activiteit). Het doel ligt buiten de jongeren en kan afhankelijk zijn van derden. Intrinsieke aspiraties komen in mindere mate naar voren. Jongeren willen vooral inzetten op relaties. Door jongeren en begeleiders samen laten te werken krijgen we een betere relatie met elkaar.

Jongeren nemen deel aan de activiteit Walibi omdat het iets is wat hen interesseert. Hier wordt er gesproken van intrinsieke motivatie. Doordat ik de jongeren apart heb aangesproken over wat zij vinden van het idee Walibi, hebben de jongeren gehandeld zonder tussenkomst van andere personen en factoren. Extrinsieke motivatie komt ook aan bod wanneer de activiteit een middel is om een doel te bereiken, namelijk samen naar Walibi gaan en werken aan de relaties tussen de jongeren en tussen de begeleiders en jongeren. Eventueel kan er ook sprake zijn van autonome motivatie, wat wilt zeggen dat de jongeren volledig staan achter hetgeen ze doen. De aanwezigheid van deze vorm van motivatie verschilt echter al naargelang de jongere.

1.1.4 Terugblik

Iets wat altijd belangrijk is om in de toekomst te verbeteren en continu te leren is terugblikken. In dit deel blik ik daarom terug naar hoe de voorbereiding, de observatie en de activiteit zelf zijn verlopen.

Veel tijd van de voorbereiding werd door de begeleidster en mij besteed aan het nadenken waarover we de jongeren al dan niet konden laten beslissen. Bij het organiseren van een volgende activiteit zal dit normaliter minder tijd in beslag nemen omdat de basisvoorbereiding tijdens deze activiteit al besproken is geweest. Deze kan dan aangepast worden afhankelijk van het soort activiteit.

Twee belangrijke kwesties die tijdens de voorbereiding van de activiteit de kop op staken waren de kaartenkoop en het vervoer. Wat betreft het bestellen van de kaarten van het pretpark Walibi, zullen de jongeren dit in de toekomst zelf mogen doen. Wanneer de jongeren een grote groep vormen, krijgen ze deze namelijk met reductie en komt dit goedkoper uit voor 17-plus. Daarbij kunnen de jongeren in de toekomst ook eventueel zelf beslissen over het vervoer, rekening houdend met de betaalbaarheid. Begeleiders kunnen kijken of het busje van de Wiekslag eventueel beschikbaar is en kunnen dit doorgeven aan de jongeren zodat zij verder kunnen beslissen. Wanneer wij, de begeleidster en ik, de jongeren de kaarten en het vervoer zelf zouden laten regelen, zou het niveau van participatie hoger zijn.

Samen met de begeleidster heb ik tijdens de bewonersvergadering opgemerkt dat de jongeren graag ander beleg zouden willen nemen dan kaas, hesp of salami. Jongeren zouden in de toekomst wel ander beleg kunnen nemen, maar dan moeten ze dit zelf betalen. Daarnaast moeten jongeren rekening leren houden met de houdbaarheid van het soort beleg. Zo houdt américain niet lang en wordt dit dus snel slecht bij een lange daguitstap.

Tevens heb ik ondervonden dat het moeilijk is om bij de jongeren na te gaan of ze gemotiveerd waren voor de activiteit. Ik heb geprobeerd hun motivatie af te leiden uit hun handelen en hun participatie aan de bewonersvergadering. Echter was dit niet evident.

Aangaande de observatie vond ik het moeilijk om alle gedragingen zo objectief mogelijk te beschrijven. Zo had ik alle gedragingen objectief kunnen beschrijven, wanneer ik de bewonersvergadering zou hebben gefilmd. Dit heb ik echter niet gedaan. Algemeen gesteld verliep de bewonersvergadering wel goed. De jongeren participeerden goed. De ene jongere actiever dan de andere.

De activiteit op zich verliep niet helemaal zoals gepland / voorbereid. Zodra de Alvo (winkel) om 8.00 uur open ging, ben ik de benodigdheden gaan halen. Daarna ben ik vertrokken naar 17-plus waar ik aankwam tegen 8.20 uur. Normaal zouden we rond 8.30 uur, nadat de jongeren hun lunch zelf hadden klaargemaakt zoals gecommuniceerd, vertrekken. De jongeren hadden echter reeds tijdens de bewonersvergadering opgemerkt dat het allicht wel later zou zijn. Hierbij hadden de jongeren goed bij nagedacht. Sommige jongeren moesten na het maken van hun lunch immers hun rugzak nog klaarmaken. Uiteindelijk werd 9.05 uur het nieuwe uur waarop we zouden vertrekken, maar niet vooraleer we de broer van jongere 1 nog waren gaan halen in de andere afdeling. Deze stond reeds te wachten op ons. Na hem te

hebben opgehaald konden we echter nog steeds niet vertrekken. De jongeren hadden de vraag of ze nog naar de winkel mochten gaan voor sigaretten en drinken. Ze vonden hetgeen we reeds meehadden, zijnde cola en water, immer niet goed genoeg. Derhalve zijn we nog even langs de winkel gestopt en pas omstreeks 9.20 uur richting Walibi vertrokken. Daar arriveerden we om 10.30 uur in Walibi. Doordat we de tickets reeds hadden besteld, mochten we direct naar binnen. Na ongeveer 2.30 uur waren we reeds rond, maar de jongeren besloten om nog een rondje te maken.

Jongere 5 wou liefst voor 19.00 uur thuis zijn vanwege zijn afspraak. De andere jongeren wilden graag blijven tot sluitingstijd. Hierop werd jongere 5 kwaad en besloot hij om alleen te gaan lopen. De jongeren gaven aan dat dit de sfeer van de groep veranderde. Samen hebben we dan getracht om naar een middenweg te zoeken: we werkten de helft van de attracties die we nog een tweede maal wilden doen af, waarna we naar huiswaarts keerden. Omstreeks 19.30 uur waren we terug in 17-plus. Daarna zijn we allemaal, uitgezonderd jongere 5, frietjes gaan halen. Dit was niet afgesproken, maar het bracht de sfeer wel terug.

IV. Kritische kijk

In dit vierde en laatste deel formuleer ik enerzijds mijn kritische visie op de bewonersvergadering en mijn stageplaats. Anderzijds geef ik weer hoe mijn beeld ten aanzien van het maatschappelijk werk is geëvolueerd.

1 Reflectie op de bewonersvergadering en stageplaats

In het kader van mijn eindwerk, namelijk jongeren motiveren tot het participeren aan de bewonersvergadering, ben ik tot de vaststelling gekomen dat de Wiekslag 17-plus hierin kan vooruitgaan. Het stimuleren van de jongeren tot het actief deelnemen aan de bewonersvergadering, komt niet genoeg tot uiting. De bewonersvergaderingen in 17-plus lopen grotendeels mis omwille van een gebrek aan deelnemers of voorstellen van de (relevante) agendapunten. Dit heb ik nagevraagd aan enkele jongeren en begeleiders.

De bewonersvergadering is een instrument om de bewoners van 17-plus samen te brengen en een gezamenlijke dialoog te voeren waarbij het over een aantal zaken van de leergroep zal gaan. Hierin kunnen zowel de jongeren als de begeleiders agendapunten aanhalen zoals wat de jongeren als ontbijt willen, het sorteren van afval, het proper houden van de douches, ... De regels, afspraken of ideeën van de jongeren worden meegenomen naar de teamvergadering waar bekeken wordt wat wel en niet kan. Omwille van een gebrek aan deelnemers is het nodig om aan de jongeren te vragen en te blijven vragen waarom zij denken dat het is misgegaan en hoe zij deze bewonersvergaderingen ervaren. Daarnaast is de vraag, hoe kunnen we jongeren stimuleren tot het participeren aan een bewonersvergadering, altijd van uitermate belang. Deze vraag vergt veel tijd, die niet steeds voorzien is in 17-plus.

Omwille van deze redenen, die ik samen besproken heb met een begeleider, heb ik gekozen voor dit onderwerp. Ik wou nagaan of ik erin kon slagen om de jongeren weer te motiveren tot het participeren aan een bewonersvergadering. Echter heb ik in de loop van mijn onderzoek ervaren dat dit niet zo evident was. Door het opzoeken van de theorie over de motivatie en participatie heb ik geleerd wat jongeren hiervoor nodig hebben, namelijk een uitdaging, verbondenheid en de kans om gebruik te kunnen maken van hun capaciteiten. Wie als jongere actief wil deelnemen aan een bewonersvergadering zal een persoonlijk evenwicht moeten vinden tussen deze elementen.

Daarnaast hebben de jongeren aangegeven dat ze er belang hechten aan het gevoel van gehoord te worden. Om hieraan tegemoet te komen, kunnen de ideeën of meningen van de jongeren die tijdens een bewonersvergadering naar voren komen, mee worden genomen door de begeleiders naar de teamvergadering. Daar wordt dan bekeken wat kan en wat niet kan. Jongeren zien dan dat er iets met hun inspraak wordt gedaan. Ook al is het maar iets kleins, in het hoofd van de jongeren kan het iets groots zijn.

Wanneer de jongeren merken dat er effectief rekening wordt gehouden met hun mening, kan dit hun motivatie mogelijks vergroten. Wordt er daarentegen niets gedaan met hun inbreng, zou dit nefaste effecten kunnen hebben op hun motivatie. Het vinden van een evenwicht hierin is dus van groot belang. Enerzijds kunnen de begeleiders rekening houden met de ideeën en de meningen van de jongeren. Anderzijds kunnen ze de ideeën en de meningen van de jongeren negeren. Het evenwicht tussen rekening houden met en het negeren van de ideeën

en de meningen van de jongeren, mis ik persoonlijk. Ikzelf vind het belangrijk om als een groep te kunnen functioneren en samen te werken.

Tijdens mijn stage ben ik dus op zoek gegaan naar de dingen waarin de jongeren geïnteresseerd zijn of waardoor zij gemotiveerd worden. Na een bevraging aan enkele jongeren gaven ze aan dat ze niet gestimuleerd werden om naar de bewonersvergadering te komen en vinden dat er niets relevants gezegd wordt. Nochtans trachtten de begeleiders de jongeren te stimuleren om wel deel te nemen. Daarenboven gaf ook één van de jongeren aan, na een bevraging, dat hij een bewonersvergadering nuttig vindt voor het groepsgevoel. De paasvakantie was hiervoor het geschikte moment om een activiteit te organiseren door middel van de bewonersvergadering. Zodoende hadden de jongeren dus eigenlijk zelf impliciet voorgesteld om een activiteit te organiseren.

Van deze motivatie maakte ik gebruik. Ik organiseerde een bewonersvergadering waarbij de begeleiders en de jongeren samen een activiteit zouden regelen. Doordat het een idee was van een aantal jongeren, waren ze erg bereid deel te nemen aan de bewonersvergadering. Er namen 5 van de 9 jongeren die verbleven in 17-plus deel aan de bewonersvergadering. De jongeren die deelnamen aan de activiteit, namen ook deel aan de bewonersvergadering. De participatie was aldus een succes. Echter kan niet elke maand een activiteit georganiseerd worden omwille van de redenen zoals:

- Sommige jongeren gaan nog naar school: de activiteiten zouden dan enkel in de vakanties georganiseerd kunnen worden
- Er moet een minimum aantal jongeren deelnemen afhankelijk van de activiteit: jongeren gaan zo elkaar motiveren wanneer ze deel willen nemen aan een bepaalde activiteit
- Er moet een budget zijn: de activiteit moet budgetvriendelijk zijn

Wanneer er zich in de toekomst nog eens een activiteit voordoet, zou deze besproken kunnen worden in groep of zouden de jongeren een bewonersvergadering kunnen organiseren. Ik heb gemerkt dat wanneer 2 of 3 jongeren deelnemen aan de bewonersvergadering, de participatie lager is dan wanneer er meerdere jongeren hieraan deelnemen. Hieruit besluit ik dat wanneer de meerderheid van de jongeren deelnemen aan de bewonersvergadering, de participatie van de jongeren groter is. Zo is er een grotere kans op het slagen van de bewonersvergadering.

Uiteraard kan een bewonersvergadering niet alleen gaan over het organiseren van activiteiten. Dit kan ook gaan over gezonde voeding, het zoeken naar werk, conflicten bespreekbaar maken, ... Ook van belang is dat we moeten nadenken over de frequentie van een bewonersvergadering. Zo kan deze elke week plaatsvinden, alleen wanneer er een agendapunt is, ... De begeleiders kunnen eveneens aan de jongeren vragen hoe vaak ze willen samenzitten. Daarenboven heb ik gemerkt dat er rekening zou gehouden moeten worden op welk uur de bewonersvergadering zou doorgaan. Zo kan het zijn dat een jongere zijn / haar huishoudelijke taken, schoolwerk, ... nog moet volbrengen.

Bijgevolg moet er gezocht worden naar alternatieven, zodat de jongeren toch participeren aan een bewonersvergadering, zonder dat hier noodzakelijk het doen van een activiteit aan gekoppeld wordt. Eén optie is het organiseren van een bewonersvergadering door de jongeren zelf wanneer ze agendapunten zouden voorstellen, met ondersteuning van de begeleiders. Hierbij beslissen ze zelf over de agendapunten. Achteraf maken ze eventueel zelf een verslag, wat eventueel kan worden opgehangen zodat de andere jongeren die niet aanwezig waren op de bewonersvergadering weten wat er besproken en besloten is geweest.

Een tweede mogelijke optie bestaat erin de bewonersvergadering voor te bereiden door navraag te doen bij de jongeren over de eventuele of bijkomende agendapunten. Ik heb opgemerkt dat de begeleiders dit reeds doen, maar nog niet frequent. Daarenboven heb ik ook gemerkt dat bij het navragen van agendapunten aan de jongeren, ze ook niet gestimuleerd worden om diep na te denken. Zo ondervinden jongeren dat hun inspraak van belang is.

Voor beide opties is het van belang dat de jongeren hiervoor openstaan en er de nodige tijd voor willen vrijmaken. Dit kan leerrijk zijn zowel voor de jongeren als voor de begeleiders. Het samen zoeken naar agendapunten wat besproken kan worden op de bewonersvergadering, zou de participatie van de jongeren kunnen vergroten. Op termijn kan er dan zelfs iemand van de jongeren de rol van gespreksleider of voorzitter op zich nemen. Het is van belang dat de jongeren weten wat er van hen verwacht wordt als gespreksleider en hierin hun taken zijn. Deze taken dienen duidelijk te zijn voor beide partijen, zowel voor de begeleiders als voor de jongeren. Binnen 17-plus probeert men soms een jongere als voorzitter aan te wijzen, maar wegens gebrek aan deelnemers gebeurt dit slechts zeer zelden.

Om de voortzetting van een bewonersvergadering te garanderen is het opnemen van de procedure in het kwaliteitshandboek niet voldoende. Het kwaliteitshandboek is een document waarin het systeem van de organisatie is beschreven. De begeleiders zijn zich bewust van deze procedure en de werkwijze. Het slagen en het blijven slagen van de bewonersvergadering is een langdurig proces. De jongeren en de begeleiders kunnen hierin best geduld hebben. Tijdens de vergadering heb ik gemerkt dat wanneer we de jongeren inspraak geven en hierbij rekening houden, hun motivatie en participatie vergroot. Wanneer dit niet voorkomt, zal de kans van het blijven slagen in de bewonersvergadering miniem zijn. Ook mogen de begeleiders zich niet laten ontmoedigen door de vaak lage motivatie en / of participatie van de jongeren. Er zou tijd moeten gemaakt worden voor een bewonersvergadering. Ik heb opgemerkt dat deze al snel wordt uitgesteld vanwege tijdgebrek of vanwege de lage motivatie van de jongeren.

Wanneer een nieuwe jongere toekomt in 17-plus, kan er bij de intake worden meegedeeld dat er maandelijks een bewonersvergadering plaatsvindt. De procedure wordt toegelicht. Zo kan de nieuwe jongere al kennis maken met deze methodiek. Voor de huidige jongeren zal het even duren vooraleer ze vertrouwd zijn met deze methodiek. Zoals eerder vermeld is het een langdurig proces voordat deze methodiek frequent geïnstalleerd is in de leergroep.

2 Zelfreflectie

Ik heb gekozen voor de opleiding tot maatschappelijk assistent omdat ik het belangrijk vind dat mensen toegang krijgen tot hun rechten en deze ook effectief kunnen afdwingen.

Wanneer mensen aan komen kloppen met hun verhaal ben ik bereid hiernaar te luisteren. Ik wil samen met deze mensen op zoek gaan naar wat hun verwachtingen zijn. Ik zoek hierbij niet zozeer naar een oplossing, maar wil vooral nagaan wat ik voor deze mensen kan betekenen. De oplossing zou vooral van de cliënt moeten komen, vanwege IPT-gericht. De functie van maatschappelijk assistent is zeer uiteenlopend en variabel. Ik ben een persoon die van aanpakken weet en niet graag bij de pakken blijft zitten.

Vrienden van mij komen vaak naar mij om hun verhaal te vertellen. Ik vertel hen dan dat hun geheim veilig is bij mij en dat ze me kunnen vertrouwen. Ik wil ertoe komen dat ik later betrouwbaar kan zijn voor cliënten. Hiervoor is er een goede binding nodig met de cliënt. Tijdens mijn stage heb ik enkele rake klappen ontvangen wat betreft het betrouwbaar zijn voor mensen. Het is dan ook niet gemakkelijk om aan cliënten te tonen dat ze mij voor 100% kunnen vertrouwen. Op mijn stage bestaat er geen absolute betrouwbaarheid omdat er transparantie is tussen de begeleiders. Ik vind het moeilijk om hierin een middenweg te vinden zodat ik toch betrouwbaar kan overkomen bij de cliënt. Ik heb gemerkt dat ik opener en eerlijker moet zijn tegenover de cliënt zodat deze weet waar hij of zij aan toe is.

Daarnaast ben ik ook bewust bezig geweest met mijn persoonlijk handelen. Ik heb hierover gereflecteerd samen met de andere begeleiders van 17-plus. Ik heb stilgestaan met mijn doen en denken. Ik heb kennis gemaakt met andere methodieken die de pijlers zijn op mijn stageplaats, zijnde intensieve pedagogische thuiszorg, non violent resistance en bemiddeling. Hierdoor is mijn kijk verbreed en mijn leervermogen gegroeid. Naast het omgaan met de jongeren op stage, vond ik het zeker en vast van belang dat ik een goede band had met de rest van het team. Wanneer er in teamverband gewerkt werd, is het namelijk de bedoeling dat iedereen op elkaar kan rekenen. Dit was in 17-plus zeker het geval: iedereen staat klaar voor elkaar en is bereid elkaar te helpen waar nodig.

Algemeen besluit

De overgang van kind naar volwassene is een belangrijke periode in het leven van de mens. Niet iedereen heeft, zoals de meesten onder ons, het geluk om in een stabiel gezin op te groeien. Sommige jongeren groeien op in een VOS en zouden hierdoor niet kunnen terugvallen op hun omgeving, zodat ze vaak in de jeugdhulpverlening terecht komen. Een mogelijke optie hierbij is dat de jongeren geplaatst worden in een leergroep, zoals 17-plus, via het OCJ of de jeugdrechtbank. Tijdens mijn stage in 17-plus heb ik echter gemerkt dat de maandelijkse bewonersvergadering niet van een leien dakje loopt. De bewonersvergaderingen kon niet regelmatig georganiseerd worden, vaak om reden van een gebrek aan opkomst. Daarom stelde ik me in mijn eindwerk de vraag hoe ik jongeren kan motiveren om te participeren aan een bewonersvergadering.

De bewonersvergadering wordt in 17-plus georganiseerd om als instrument te gebruiken voor het samenbrengen van de jongeren. Het is een middel om de jongerenparticipatie te verhogen. Hiervoor is het echter wel nodig dat de jongeren aanwezig zijn op een bewonersvergadering. Zoals gesteld is dit het aspect waar het schoentje knelt in 17-plus.

De participatie van de jongeren zou door de begeleiders gemotiveerd kunnen worden. Dit is echter alleen mogelijk indien duidelijk is wat de jongeren hiervoor nodig hebben, cf. de voorwaarden voor participatie overeenkomstig het participatiemodel van Shier. Hieruit blijkt dat een belangrijk aspect van participatie gelegen is in de motivatie. Gaandeweg leren de begeleiders de jongeren kennen en hiermee ook hun motivatie en interesses. De begeleiders zouden zo de jongeren kunnen motiveren tot het deelnemen aan een bewonersvergadering. Maar dit is evenwel niet evident omdat de jongeren opgroeien in een leergroep. Omwille van hun verontrustende opvoedingssituatie zouden ze heel wat achterstand kunnen hebben opgelopen in hun ontwikkeling. Het vinden van deze motivatie is dus niet altijd even vanzelfsprekend.

Na enig onderzoek kwam ik erachter dat de thema's waar de jongeren erg veel interesse voor toonden, vooral handelden over eventuele activiteiten. De jongeren waren het gewoon dat de activiteiten door de begeleiders werden georganiseerd. Dit heb ik nagevraagd aan enkele jongeren en begeleiders. Ik vind het echter van belang dat ook de jongeren zouden leren om mee te beslissen over de activiteiten. Jongeren hebben aangegeven dat ze een bewonersvergadering van belang vinden voor het groepsgevoel. Daarom besloot ik om op een moment waarop, de meeste jongeren in 17-plus tijd zouden hebben, meer bepaald tijdens de paasvakantie, een bewonersvergadering te houden om samen met hen een activiteit te organiseren en plannen.

Alvorens de bewonersvergadering plaatsvond, bereidde ik deze met de andere begeleidster goed voor. Zodoende konden er geen misverstanden plaatsvinden tijdens de bewonersvergadering. Hierin is het van belang dat er gekeken werd of er tijdens de bewonersvergadering gebruikt gemaakt kon worden van de ideeën die de jongeren tijdens deze naar voren brengen. Zoals reeds vermeld, vinden de jongeren het van belang dat hun inspraak van tel is. Tijdens de bewonersvergadering werd er rekening gehouden met de ideeën van de jongeren.

Uit mijn onderzoek is gebleken dat het installeren van de bewonersvergadering in 17-plus een langdurig proces is. Het vergt inzet en aanpassing van de begeleiders en van de jongeren. De jongeren zouden vertrouwd moeten geraken met de methodiek van de bewonersvergadering en dit zien als een werkwijze van de hulpverlening. De begeleiders zouden een evenwicht moeten vinden tussen enerzijds rekening houden met de ideeën en de meningen van de jongeren en anderzijds deze te negeren.

Om de voortzetting van een bewonersvergadering te verwezenlijken, verwijs ik naar het draaiboek dat ik heb gemaakt. Dit draaiboek biedt evenwel geen zekerheid voor een verdere voortzetting van de bewonersvergadering. Zowel de begeleiders als de jongeren zullen vooral geduld moeten hebben en geregeld tijd zouden moeten maken voor een bewonersvergadering. Hierbij is het bovendien van belang dat de agendapunten, zoals het organiseren van een activiteit, de jongeren prikkelen. Een optie om dit in 17-plus te verbeteren zou bijvoorbeeld zijn om enkele dagen voor de bewonersvergadering een navraag te kunnen doen bij de jongeren over eventuele agendapunten. Tot slot raad ik 17-plus eveneens aan te proberen om steeds de motivaties en interesses van jongeren aan te spreken. Hierdoor zal de participatie aan de bewonersvergadering zeker en vast, traag maar gestaag toenemen en zullen de jongeren leren om hun mening op een gepaste en respectvolle manier te uiten.

Bibliografie

A. Geschreven bronnen

- 17-plus. (2014). Onthaalbrochure 17-plus. Sint-Lambregts Herk, Limburg: 17-plus. Opgeroepen op mei 15, 2015
- de Wiekslag vzw. (2008, september 1). Waarden en visie op hulpverlening, zowel pedagogisch, organisatorisch als maatschappelijk. Opgeroepen op maart 14, 2015
- de Wiekslag vzw. (2014). omschrijving van de missie en doelstellingen. Opgeroepen op maart 14, 2015
- de Wiekslag vzw. (2014, oktober 20). Ontstaan van de Wiekslag. Opgeroepen op maart 15, 2015
- Inge, L., & Mieke, A. (2012). *Competentiemanagement met kansengroepen*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant Uitgever. Opgeroepen op november 19, 2014

B. Mondelinge bronnen

- Billen, N. (2015, maart 26). voorbereiding activiteit bespreken. (D. Vandeweyer, Interviewer) Sint-Lambregts Herk, Limburg.
- Brepoels, M. (2015, maart 26). voorbereiding activiteit bespreken. (D. Vandeweyer, Interviewer) Sint-Lambregts Herk, Limburg.

C. Audiovisuele bronnen

- (2014). Opgeroepen op oktober 20, 2014, van Website van Vzw De Wiekslag: <http://www.dewiekslag.be/index/be-nl/4993/navigationcats/1700/>
- Buckinx, R. (2014). *Jaarverslag 2013*. Opgeroepen op oktober 20, 2014, van Website van Vzw De Wiekslag: http://www.dewiekslag.be/website/de-wiekslag-vzw/assets/files/varia/jaarverslag_2013.pdf
- De effectiviteit van hulpverlening aan*. (2014, januari). Opgeroepen op februari 5, 2015, van Website van Instituut Gak: <http://www.instituutgak.nl/wordpress/wp-content/uploads/2014/12/Workshop-5-Multiprobleemgezinnen.pdf>
- Definitie van VOS*. (2013, september 13). (Belgisch Staatsblad) doi:Artikel 2, nummer 54 van LOI-wet
- hoe we kinderen en jongeren kunnen motiveren*. (sd). Opgeroepen op november 19, 2014, van Onderwijs Vlaanderen: <http://www.ond.vlaanderen.be/dbo/nl/doc/Locomotiv/10%20Caleidoscoop%20-%20interview.pdf>
- Hoet, J., & Hermkens, L. (2013). Opgeroepen op november 5, 2014, van Website van Geweldloos verzet en nieuwe autoriteit in gezinnen: file:///C:/Users/vande_000/Downloads/20130701ArtikelGVNARandomGezin.pdf

Info over bewonersvergadering. (sd). Opgeroepen op Februari 23, 2015, van Website van OCBJ: [file:///C:/Users/vande_000/Downloads/bewonersvergaderingen%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/vande_000/Downloads/bewonersvergaderingen%20(1).pdf)

Info over de behoeftehiërarchie van Maslow. (sd). Opgeroepen op november 21, 2014, van Website over Abraham H. Maslow: <http://www.over-maslow.com/evenwicht.htm>

Info over de behoeftehiërarchie van Maslow. (1983). Opgeroepen op november 21, 2014, van Website van SG bibliotheek: <http://www.btsg.nl/infobulletin/Maslow.html>

Info over de bouwstenen van de zelfdeterminatietheorie en motivatie. (sd). Opgeroepen op november 19, 2014, van De Zelf-Determinatie Theorie: http://www.selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2009_VandenBroeckVansteenkiste_GO.pdf

Info over de parameters van de verontrustende opvoedingsituatie. (sd). Opgeroepen op april 4, 2015, van Website van signaallijst: <http://www.signaallijst.be/>

Info over de participatieladder. (sd). Opgeroepen op februari 5, 2015, van Move-me: <http://move-me.nl/participatieladder-van-hart/>

Info over de voorwaarden van jongerenparticipatie. (sd). Opgeroepen op 12 6, 2014, van Website van De Ambrassade: <http://ambrassade.be/thema-algemeen/participatie/wat-we-weten/voorwaarden-van-jongerenparticipatie>

Info over decreet inzake bijzondere jeugdbijstand. (1986, juli 5). (Belgisch Staatsblad) doi:Artikel 2, lid 1, letter a van decreet inzake bijzondere jeugdbijstand

Info over empowerment. (2010, december). Opgeroepen op mei 3, 2015, van Website van De Sleutel: www.desleutel.be/overdesleutel/nieuws/nieuwsarchief/item/1865-opvoedingondersteuning-en-empowerment

Info over het participatiemodel van Shier. (2007-2008). Opgeroepen op december 5, 2014, van Website van ugent: http://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/290/233/RUG01-001290233_2010_0001_AC.pdf

Info over IJH. (2013, september 18). Opgeroepen op maart 3, 2015, van Website van Legalworld: http://www.legalworld.be/legalworld/m_content.aspx?mid=68006&LangType=2067

Info over intersectorale toegangspoort. (2013, september 18). Opgehaald van Website van LegalWorld: http://www.legalworld.be/legalworld/m_content.aspx?mid=68006&LangType=2067

Info over jeugdparticipatie. (sd). Opgeroepen op februari 2, 2015, van Website van Nederlands Jeugd Instituut: <http://www.nji.nl/Wat-is-jeugdparticipatie>

Info over jongerenwelzijn inzake het participatiemodel van Shier. (2010, oktober 18). Opgeroepen op december 5, 2014, van Website van Vlaanderen: http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/assets/docs/hulp/gi-gfc/participatie_jongrenen.pdf

- Info over maatschappelijke noodzaak en verontrustende situaties.* (2008, november 28). Opgeroepen op mei 2015, 15, van Integrale Jeugdhulp: <http://www.roppov.be/sites/default/files/pdf/Ouders%20over%20Maatschappelijke%20noodzaak%202008.pdf>
- Info over motiveren.* (sd). Opgeroepen op april 4, 2015, van Website van Vlaams steunpunt vrijwilligerswerk: <http://www.succesvolvrijwilligen.be/?p=3683>
- Info over OCJ.* (2014). Opgeroepen op maart 3, 2015, van Website van Vlaamse Overheid: <http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/jeugdhulp/ondersteuningscentrum-jeugdzorg/>
- Info over omzendbrief Wel 99/01 betreffende de profilering van de comités voor bijzondere jeugdzorg.* (1999, april 29). doi:Artikel M2, 2.2 van de LOI-wet
- Info over Ondersteuningscentrum Jeugdzorg.* (sd). Opgeroepen op april 4, 2015, van Website van jongerenwelzijn: <http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/jeugdhulp/ondersteuningscentrum-jeugdzorg/>
- Info over ontstaan van de Wiekslag.* (2013, oktober 20). Opgeroepen op maart 15, 2015, van Website van de Wiekslag: <http://www.dewiekslag.be/index/be-nl/5000/>
- Info over participatiemodel van Shier.* (2012-2013). Opgeroepen op december 5, 2014, van Website van vub: <http://www.vub.ac.be/wetenschapswinkel/publicaties/2012-2013/MasterproefWWSandyBorremans.pdf>
- Info over participerende observatie.* (2005, november 23). (N. Reulink, & L. Lindeman, Producenten) Opgeroepen op maart 20, 2015, van Kwalitatief onderzoek: http://www.cs.ru.nl/~tomh/onderwijs/om2%20%282005%29/om2_files/syllabus/kwalitatief.pdf
- Info over POS.* (1984). Opgeroepen op november 19, 2014, van Advocatenkantoor Elfri De Neve: <http://www.elfri.be/POS>
- Info over psychologische basisbehoeften.* (2008, maart 29). Opgeroepen op april 4, 2015, van Website van edurama: <http://www.edurama.be/system/files/VELOV%20-%20Psychologische%20basisbehoeften.pdf>
- Info over signaallijst.* (2008, april 9). Opgeroepen op april 4, 2015, van Website van jeugdrecht: http://www.jeugdrecht.be/_admin/sites/?action=nieuws_detail&nieuws=121&titel=Signaallijst+verontrustende+opvoedingssituaties&thema=&select_page=312
- Info over uitdagende doelen.* (2014, januari 16). Opgeroepen op april 4, 2015, van Website van Motivatielab: <http://www.motivatielab.com/Motivatielab/Uitdagend.html>
- Info over verbondenheid.* (sd). Opgeroepen op februari 6, 2015, van Website van onderwijs vlaanderen: <http://www.ond.vlaanderen.be/antisociaalgedrag/pgs/MIN-Pesten-KL-deel2%20HFST1-1-2.pdf>

- Info over verontrustende opvoedingssituatie.* (2014, mei 23). Opgeroepen op april 4, 2015, van Website van Openbaar Ministerie: http://www.om-mp.be/page/2367/1/jeugd_en_burgerlijke_zaken.html
- Info over VOS.* (2014, mei 23). Opgeroepen op maart 3, 2015, van Website van Openbaar Ministerie: http://www.om-mp.be/page/2367/1/jeugd_en_burgerlijke_zaken.html
- Info over ZDT.* (sd). Opgeroepen op november 19, 2014, van Duurzame motivatie: <http://www.de-raet.be/motivatie/index.php/concepten/bouwstenen-voor-motivatie/34-begrippenkader/begrippenkader/55-eerste-drie-bouwstenen>
- Info over ZDT.* (sd). Opgeroepen op november 19, 2014, van Self-Determination Theory: <http://www.selfdeterminationtheory.org/theory/>
- informatie over ontstaan van Vzw De Wiekslag.* (2014, augustus 19). Opgeroepen op oktober 20, 2014, van Website van Vzw De Wiekslag: <http://mecenatdentreprise.be/files/documents/pdf-description/nl/78.3b4a0f1c21bcdacfb22d71eeb0c6f7e2.pdf?v=20140819>
- Inge, L., & Mieke, A. (2012). *Competentiemanagement met kansengroepen.* Antwerpen-Apeldoorn: Garant Uitgever. Opgeroepen op november 19, 2014
- Kasser, T., & Ryan, R. M. (1996, Maart). *Info over intrinsieke en extrinsieke motivatie.* Opgeroepen op november 21, 2014, van Personality and social psychology bulletin: <http://psp.sagepub.com/content/22/3/280.abstract?maxtoshow=&HITS=10&hits=10&RESULTFORMAT=&fulltext=Richard+M.+Ryan&searchid=1&FIRSTINDEX=0&volume=22&issue=3&resourcetype=HWCIT>
- Practicum vorming voor hulpverleners.* (sd). Opgeroepen op november 5, 2014, van Website van Intensief Pedagogische Thuishulp: <http://www.practicum.be/Nzh/Aanbod-IPT.html>
- Visser, C. (2012, december 22). *Info over ZDT.* Opgeroepen op november 19, 2014, van Progressiegericht werken: <http://progressiegerichtwerken.nl/kinderen-opvoeden-tot-autonome-individen/>
- Visser, C. (2014, April 3). *Info over aspiraties.* Opgeroepen op november 21, 2014, van Progressiegericht werken: <http://progressiegerichtwerken.nl/niet-elk-doel-is-goed-voor-je-kies-je-wensen-wijs/>
- Visser, C. (2014, september 3). *Info over ZDT.* Opgeroepen op november 19, 2014, van Waarover gaat de zelfdeterminatietheorie?: <https://www.linkedin.com/today/post/article/20140903164023-10955895-waarover-gaat-de-zelfdeterminatietheorie>

BASISINFORMATIE EINDWERK

VOORNAAM : Dorien

NAAM : Vandeweijer

KLAS : 3 MAW

DEPARTEMENT : PXL Social Work

ACADEMIEJAAR : 2014 - 2015

TREFWOORD : Bewonersvergadering

TITEL : Motivatie voor participatie

De Wiekslag 17-plus is een leergroep voor jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie. Het is een woonvorm voor jongeren tussen 17 en 20 jaar, die niet langer thuis, in een leefgroep of in een pleeggezin kunnen of willen wonen. De jongeren kunnen geplaatst worden in een leergroep zoals 17-plus via verwijzende instanties, zijnde het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg of de jeugdrechtbank. De overgang van kind naar volwassene is immers een belangrijke periode in het leven van de mens.

In deze afdeling, 17-plus, werken 4 trajectbegeleiders, 2 nachtbegeleiders, de afdelingscoördinator en een logistieke hulp. De samenwerking tussen deze personen heb ik zelf ondervonden tijdens mijn stageperiode. Zij zijn bereid elkaar op te vangen en te helpen waar nodig. Elke week vindt er een teamvergadering plaats waarin overleg wordt gepleegd tussen de medewerkers van deze afdeling, zodat iedereen op dezelfde golflengte zit. Zelf vind ik dit een zeer goed systeem, zodat er tijdig ontevredenheden en bemerkingen besproken kunnen worden. Daarnaast is er ook een individueel gesprek dat elke week plaatsvindt tussen een begeleider en de afdelingscoördinator. Dit is een vorm van intervisie waarbij de begeleider met leervragen naar de afdelingscoördinator stapt en deze kunnen bespreken. Tenslotte vindt er elke maand een bewonersvergadering plaats waarin zowel de begeleiders als de jongeren de agendapunten kunnen aanhalen. Dit is een middel om de jongerenparticipatie te verhogen. De bewonersvergadering is een instrument om de bewoners van 17-plus samen te brengen. Hierin kunnen zowel de jongeren als de begeleiders agendapunten aanhalen zoals wat ze als ontbijt willen, het sorteren van afval, het proper houden van de douches, ... De regels, afspraken of ideeën van de jongeren worden meegenomen naar de teamvergadering waar bekeken wordt wat wel en niet kan.

De begeleiders van de Wiekslag hebben ondervonden en aangegeven dat de bewonersvergadering niet veel succes heeft. Ik heb opgemerkt dat deze al snel wordt uitgesteld vanwege tijdgebrek of vanwege de lage motivatie van de jongeren. Hierdoor heb ik besloten om na te gaan waardoor jongeren gemotiveerd worden en hoe jongeren gemotiveerd kunnen worden tot het participeren aan de bewonersvergadering. Dit is ook de rode draad doorheen mijn eindwerk.

Ikzelf heb bij de jongeren onderzocht waarin hun motivatie te vinden was om te participeren aan de bewonersvergadering. Echter heb ik gemerkt dat het niet evident was om na te gaan waar jongeren gemotiveerd voor zijn. Ik vind het een uitdagend onderwerp, aangezien de motivatie en participatie van jongeren van belang is. Daarnaast is het nodig om jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie blijven aan te moedigen tot motivatie en participatie.

Jongeren gaven aan vooral geïnteresseerd te zijn in activiteiten, zoals pretparken, karten, bowlingen,.... Zo stelde ik voor om naar Walibi te gaan en de jongeren zagen dit meteen zitten. Dit was het geschikte moment om van deze motivatie gebruik te maken. Zodoende hadden de jongeren dus eigenlijk zelf impliciet voorgesteld om een activiteit te organiseren. Ik organiseerde een bewonersvergadering waarbij de begeleiders en de jongeren samen een activiteit zouden regelen. Doordat het een idee was van een aantal jongeren, waren ze erg bereid deel te nemen aan de bewonersvergadering. De jongeren waren het eerst gewoon dat de activiteiten door de begeleiders werden georganiseerd. Ik vind het echter van belang dat ook de jongeren mee leren te beslissen over de activiteiten.

Daarom heb ik als onderwerp gekozen voor de participerende observatie van jongeren tijdens een bewonersvergadering, waarbij ik tracht te observeren in welke mate de jongeren participeren wanneer het gaat over het organiseren van een activiteit, namelijk de activiteit Walibi. Aan de hand van een draaiboek beschrijf ik de participerende observatie tijdens de bespreking rond Walibi. Ik heb ondervonden dat de voorbereiding van de bewonersvergadering de meeste tijd vergt. Deze tijd is niet steeds voorzien in de Wiekslag. Een goede voorbereiding is noodzakelijk zodat er een grotere kans is op slagen van de bewonersvergadering.

Uit mijn onderzoek is gebleken dat het installeren van een bewonersvergadering in 17-plus een langdurig proces is. Het vergt inzet en aanpassing van de begeleiders en van de jongeren. De ideeën of meningen van de jongeren die tijdens de bewonersvergadering naar voren zijn gekomen, kunnen worden meegenomen naar de teamvergadering. Daar wordt dan bekeken wat kan en wat niet kan. Jongeren zien dan dat er iets met hun inspraak wordt gedaan. Ook al is het maar iets kleins, in het hoofd van de jongeren kan het iets groots zijn. Het evenwicht tussen rekening houden met en het negeren van de ideeën en meningen van de jongeren, mis ik persoonlijk.

Bijgevolg kunnen jongeren zelf een bewonersvergadering organiseren wanneer ze zelf agendapunten zouden voorgesteld, met ondersteuning van de begeleiders. Daarnaast kunnen de begeleiders de bewonersvergadering voorbereiden door navraag te doen bij de jongeren over de eventuele of bijkomende agendapunten. Ik heb opgemerkt dat de begeleiders dit reeds doen, maar nog niet frequent. Het is van belang dat de jongeren hiervoor openstaan en er de nodige tijd voor willen vrijmaken. Dit kan leerrijk zijn zowel voor de jongeren als voor de begeleiders.